Тошкент ҳақиқати

РЎЗНОМА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

№ 47 (10.296).

1992 йил 6 март жума

Баҳоси 1 сўм.

Вилоят ижтимоий-сиёсий рўзномаси

СУРАТДА: қабул пайти.

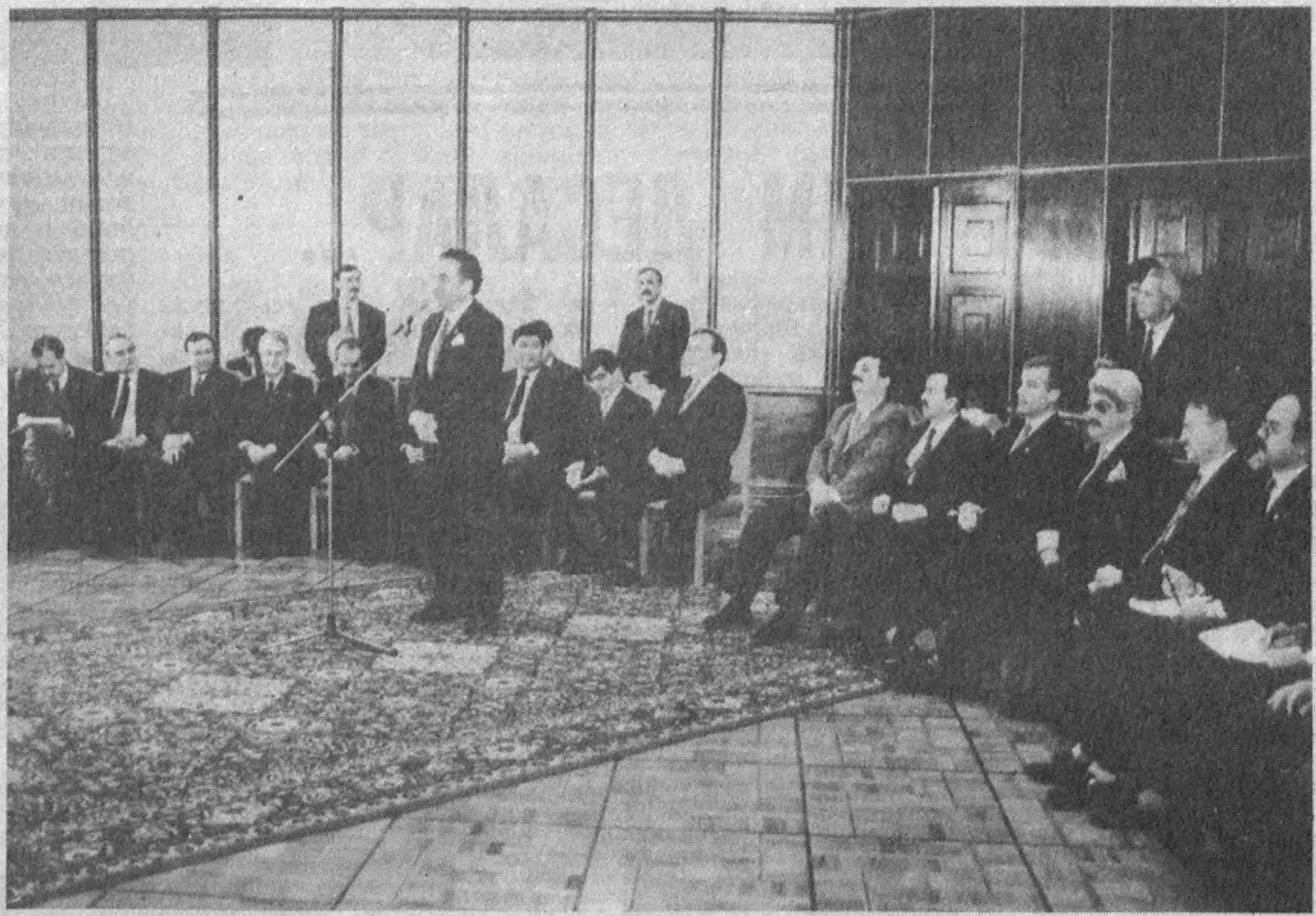

Суратчи Р. ЖУМАНИЁЗОВ. (ЎзА).

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

УМУМХАЛҚ БАЙРАМИ «НАВРЎЗ» МУНОСАБАТИ БИЛАН «МУСТАҚИЛЛИК, ТИНЧЛИК, МЕҲР-ШАФҚАТ» ҲАЙРИЯ ХАШАРИНИ ВА ТЕЛЕМАРАФОНИНИ ЎТКАЗИШ ТЎҒРИСИДА

Миллий қадриятларнинг тикланишида «Наврўз» байрамининг аҳамиятини эътиборга олиб вазирлар маҳкамаси **қарор қилади:**

1. Ўзбекистон Республикаси Ёшлар иттифоқи, «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Йўлдош Охунбобоев номидаги Тўқимачилик ва енгил саноат институти, Тошкент шаҳар октябрь ноҳияси «Янги шаҳар» маҳалласи жамоаси, Чортоқ шаҳар тикувчилик фабрикаси жамоаларининг 1992 йил 14 март куни «Наврўз» умумхалқ ҳайрия хашарини ўтказиш тўғрисидаги ҳамда Ўзбекистон Республикаси Давлат телерадио компанияси жамоаси, «Эл» халқаро уюшмаси, Ўзбекистон болалар жамғармаси, «Меҳр-шафқат ва саломатлик» жамғармаси республика ногиронлар жамияти, Қизил ярим ой жамияти жамоаларининг 1992 йил 21 март куни «Мустақиллик, тинчлик ва меҳр-шафқат» ҳайрия телемарафонини ўтказиш тўғрисидаги таклифлари маъқуллансин.

2. Меҳнат жамоаларининг «Мустақиллик, тинчлик ва меҳр-шафқат» шиори остида ўтказиладиган умумхалқ ҳайрия хашари ва телемарафонига раҳбарлик қилиш умумхалқ байрами «Наврўз»га тайёргарлик кўриш ва ўтказиш комиссиясига юклатилсин. Ҳайрия тадбирларини ўтказиш юзасидан республика вилоятлари, шаҳар, қишлоқ, маҳалла кенгашлари, вазирликлар, биржа ва барча турдаги корхона ва ташкилотлар аниқ режа асосида ташкилий ва амалий тадбирларни ишлаб чиқсинлар.

Ҳайрия хашаридан йиғилган ва ишлаб топилган маблағлар «Наврўз» ҳайрия жамғармасига топширилсин.

3. Шаҳар ва қишлоқларни ободонлаштириш, кўкаламзорлаштириш, кўчат ўтқазиш, боғлар яратиш, қабристонларни саришталаш ишларига алоҳида эътибор берилсин.

4. Ўзбекистон Республикаси алоқа вазирлиги, Давлат банки телемарафон ўтказилаётган пайтда бир кеча-кундуз давомида маблағларни қабул қилиб олиш учун навбатчилик ишларини ташкил этсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги Маданият вазирлиги билан биргаликда чет эллик ишбилармонлардан, маданият ходимларидан иборат барча меҳмонларнинг умумхалқ ҳайрия ишларида, байрамида ва телемарафонда иштирок этишлари учун қулай шарт-шароитлар яратсинлар.

6. Ўзбекистон Давлат телерадио компанияси, Маданият вазирлиги ва Давлат матбуот қўмитаси умумхалқ ҳайрия ишлари, «Наврўз» тантаналарини ва телемарафонининг маънавий ва тарбиявий, бадиий жиҳатдан юксак савияда ўтиши учун барча ижодий кучларни сафарбар этсинлар.

Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири

А. МУТАЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1992 йил 5 март.

Ўзбекистон—Туркия

ОҒА-ИНИЛАР УЧРАШУВИ

ПРЕЗИДЕНТ ИСЛОМ КАРИМОВ ҲУЗУРИДАГИ СУҲБАТЛАР

4 март куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Туркия Республикаси ташқи ишлар вазири Ҳикмат Четин бошчилигидаги Туркия ҳукумат делегацияси аъзоларини қабул қилди.

Икки соатдан кўпроқ давом этган ушбу самимий, очиқ суҳбат чоғида республика Президенти меҳмонларга Ўзбекистоннинг бугунги сиёсий, иқтисодий ва ижтимоий аҳволи хусусида кенг ва атрофлича маълумот берди. Республикамизнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинишида Туркия раҳбарларининг ҳам хизмати борлигини мамнуният билан таъкидлади.

Туркия бўйлаб сафарда бўлганимизда, — деди Ислом Каримов, — дўстим, Туркия Бош вазири Сулаймон Демирэл «Аслида бизлар эллик йил олдин мана шундай дўстона учрашувлар ўтказишимиз керак эди», деб айтгани ҳали-ҳали ёдимда. Аммо эзгуликнинг кечи йўқ. Ўйлайманки, ўзаро муносабатларимиз бундан буёғига кенг томир ёяди.

Бизнинг аҳволимиз ҳозир анча қийин, уларни бартараф этишимизда ҳорижий давлатларнинг кўмагига ҳам муҳтожмиз. Лекин шуни айтиб қўяйки, бировга «Бизга ёрдам беринг» деб ҳеч вақт ялинмаймиз. Миллий ғуруримиз бунга асло йўл қўймайди. Бу ҳақда фақат сиз каби қондош-қардош биродарларимизга юрагимизни очамиз, холос. Биз бераётган беғараз кўмагингиз учун сизларга ўз ташаккуримизни изҳор этамиз. Яна бир нарсани ҳам таъкидламоқчиманки, ёрдам билан муаммоларимиз ҳал этилиб қолмайди. Уларнинг ечими, аввало, ўзимизга боғлиқ. Биз эса бу вазифани уддалай оламиз. Чунки бунинг учун Ўзбекистонда жами шарт-шароитлар бор.

Сўнгра Ислом Каримов Ўзбекистон иқтисодий сиёсатини Туркия моделига таянган ҳолда олиб боришини алоҳида уқтириб ўтди.

Суҳбат сўнгида республика Президенти муҳтарам меҳмондан Туркия Президенти Турғут Озал, Бош вазири Сулаймон Демирэлга ўзи ва бутун ўзбек халқи номидан алангали салом етказишини сўради.

Ҳикмат Четин Ислом Каримов ва у орқали бутун Ўзбекистон халқини республикамиз Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилингани билан қутлади.

Иккала давлат ўртасидаги ўзаро алоқаларга Ислом Каримовнинг Туркия сафарида илк қадам қўйилганди, деб таъкидлади меҳмон, эндиликда муносабатларимиз тобора ривожланиб бораётир. Яқинда Туркияга республикангиздан жуда катта делегация келиб кетди. Бизнинг делегациямиз ҳам анча салмоқли — у қарийб 150 нафар кишидан иборат. Биз турли соҳалар бўйича музокаралар олиб борамиз, иқтисод, молия-кредит, халқ таълими борасида ўзаро шартномалар тузамиз.

Ўн кунлардан кейин Тошкентда Туркия элчихонаси иш бошлайди. Бу йил биз республикангиздан икки минг нафар талаба қабул қилмоқчимиз. Тошкентда Туркия маданият марказини очишни кўзлаяпмиз. Кейинчалик унинг бўлимлари Самарқанд, Бухоро ва бошқа шаҳарларда ҳам фаолият кўрсата бошлайди.

Суҳбатда Туркия Давлат вазири Шариф Ержон, Туркиянинг Москвадаги элчиси Волкон Вурал, ҳукумат делегациясининг бошқа аъзолари қатнашдилар.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов шу куни Туркия Республикаси парламенти аъзоларини қабул қилди.

Диёримизга хуш келибсиз, туркиялик азиз биродарлар! — деди Президент Каримов меҳмонларни қутлаб. Сизларнинг қадамингиз қутлуғ келди, чунки шу икки кун давомида Ўзбекистонда иккита катта тарихий воқеа юз берди: мустақил Ўзбекистон Республикаси Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинди. Халқимизнинг эзгу орзуси, ниҳоят, ушалди. Иккинчи воқеа шундайки. Наманган вилоятида яна бир нефть кони очилди. Мутахассисларнинг таъкидлашича, ушбу коннинг бойлиги беҳисоб экан. Бу эса ўз навбатида бизнинг иқтисодий мустақиллигимизни янада мустаҳкамлашда беқиёс аҳамият касб этиши шак-шубҳасиздир. Одатда дўстлар бир-бирининг қувонч-ташвишларига шерик бўлади, деб бежиз айтишмас экан.

Туркия парламенти аъзоларига шуни мамнуният билан айтмоқчиманки, деди Президент, туркиялик биродарларимиз бизнинг оғиримизни енгил қилишда ҳам қўлларидан келган жами ёрдамларини аяшмаяпти. Бизга ана шу қийин паллада елкадош бўлганликларингиз учун чин қалбдан ташаккур билдираман. Аминманки, Ўзбекистон ва Туркия парламентлари ўртасидаги муносабат ҳам янада юксак поғоналарга кўтарилади.

Парламентлар ўртасидаги ҳамкорлик эса дўстлигимизни янада барқарорлаштиради.

Туркия парламенти аъзоси Нахит Ментеше Ўзбекистон Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзо қилиб олингани муносабати билан Туркия Республикаси парламенти номидан Ўзбекистон Президенти ва бутун ўзбек халқини муборакбод этди. Ҳеч шак-шубҳа йўқки, деди у, Ўзбекистон яқин фурсат ичида фаровон ўлкалардан бирига айланади. У ҳар иккала давлат парламентлари ўртасидаги ўзаро ҳамкорликни ривожлантириш зарурлигини таъкидлади.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА

1992 йил 3 март куни республика ҳукуматида давлат, қўшма ва хусусий корхоналарнинг, турли тижорат ташкилотларининг ташқи иқтисодий фаолияти соҳасида Ўзбекистоннинг иқтисодий манфаатларини порахўрликдан, талон-тарождан ва бошқа суиистеъмоллардан ҳимоя қилиш масалалари кўриб чиқилди.

Вужудга келаётган вазиятни таҳлил этиш ҳамда ривожланган бозор иқтисодиётига эга бўлган бир қанча мамлакатларнинг тажрибаси асосида ҳамда ташқи савдо битимларини тузиш пайтида республика манфаатларига иқтисодий зиён етказиш йўлидаги уринишларга самарали қаршилик қилиш, хорижий иқтисодий доираларда республиканинг обрў-эътиборига путур етказадиган порахўрликка, талон-торожга ва суиистеъмолларга қарши курашни кучайтириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси прокуратураси таркибида ташқи иқтисодий фаолият соҳасидаги жиноятларни текшириш ҳамда бу соҳадаги курашда ҳуқуқни муҳофаза қилиш идоралари ишини мувофиқлаштириш бошқармаси тузилди. Ўзбекистон Республикаси прокуратурасига юқори малакали мутахассисларни жалб этиб, прокуратура, Ички ишлар вазирлиги ва миллий хавфсизлик хизмати ходимларидан иборат оператив-тергов гуруҳини тузиш, ташқи иқтисодий фаолиятга алоқадор бўлган вазирликлар, идоралар, бирлашмалар, қўшма корхоналар, барча ташкилотларга эса прокуратура, ички ишлар вазирлиги ва миллий хавфсизлик хизмати идораларнинг талабига биноан зарур ҳужжатларни ўз вақтида тақдим этиш топширилди.

ДЕЛЕГАЦИЯ ҚАБУЛ ҚИЛИНДИ

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Раиси Ш. М. Йўлдошев Туркия Буюк халқ мажлисининг делегациясини қабул қилди.

Суҳбат давомида меҳмонларга Ўзбекистон парламентининг демократия қоидаларини қарор топтириш соҳасидаги фаолияти гапириб берилди. Иккала давлат парламентлари ўртасида мустаҳкам муносабат ўрнатишнинг катта аҳамияти алоҳида таъкидланди.

Ўзбекистон Туркия билан иқтисодий ва маданий алоқаларни ривожлантиришдан манфаатдор эканлиги ва Туркия делегациясининг ташрифи шу мақсадни рўёбга чиқаришга хизмат қилажаги учрашувда уқтириб ўтилди.

Туркия Буюк халқ мажлисининг ноиби Наҳит Ментеçе ўзбеклар диёрида кўрсатилган иззат-икром учун ташаккур айтди, Ўзбекистон Республикаси БМТ аъзолигига қабул этилганлиги муносабати билан табриклади ва Ўзбекистон дунёнинг юксак ривожланган мамлакатлари орасидан муносиб ўрин олишига умид билдирди. Бу ишда биз Ўзбекистон халқига ҳар томонлама ёрдам ва мадад берамиз, деди туркиялик меҳмон.

Учрашув якунида иккала мамлакат парламентлари ўртасида тажриба айирбошлаш тўғрисида аҳдлашувга эришилди.

Суҳбатда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Халқаро ишлар комитетининг раиси П. Қ. Ҳабибуллаев қатнашди.

ВАЗИРЛИКЛАРДАГИ УЧРАШУВЛАР

Ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантириш муаммолари икки давлат таълим тизимининг вакиллари — Туркия миллий таълим вазири Кексал Тўптан, Ўзбекистон Олий ўрта махсус таълим вазири Ж. А. Абдуллаев, Республика халқ таълими вазири Ж. Ғ. Йўлдошев учрашувининг бош мавзуси бўлди.

Ўзбекистон мустақил деб эълон қилинганлиги халқ хўжалигининг турли тармоқлари учун юқори малакали мутахассислар тайёрлаш ишида янги имкониятлар очади, дейилди учрашувда. Бу ишда Туркия билан ҳамкорликни мустаҳкамлаш зўр аҳамиятга эга бўлиши мумкин, чунки у ерда миллий таълим соҳасида катта тажриба орттирилган.

Жумладан, Туркия миллий таълим вазирлиги ўз мамлакатида ўзбекистонлик талабалар гуруҳига муаллимлик ихтисоси бўйича таълим бериш учун ҳамма шароитни яратиши ҳақида гаплашиб олинди. Илмий ходимларни, мактаб ўқувчилари ва ўқитувчиларини бирбирларига валютасиз асосда юборишни йўлга қўйиш мўлжалланмоқда. Туркия ҳунар-техника таълими тизимида Ўзбекистон фуқароларига турли ихтисосларни ҳар йили ўргатиш кўзда тутилади. Учрашувда ўзбекистонлик ўрта мактаб муаллимларининг малакасини ошириш мақсадида уларга Туркияда таълим бериш, ўқув қўлланмаларини айрибошлаш, муаллимларнинг иккала мамлакат тарихий шаҳарларига саёҳатларини уюштириш ҳақида ҳам гап бўлди.

Учрашув қатнашчилари Ўзбекистон ва Туркия вазирликлари ўртасида таълим соҳасида ҳамкорлик қилиш ҳақида 1992—1996 йилларга мўлжалланган шартномани имзоладилар.

* * *

Туркия Республикаси делегациясига аъзо бўлган ҳарбийлар Ўзбекистон Республикаси Мудофаа ишлари вазирлигига бордилар. Вазир Р. У. Аҳмедов билан суҳбат чоғида иккала томонни қизиқтирадиган масалалар ҳақида гаплашиб олинди.

Шундан кейин меҳмонлар Тошкент Олий умумқўшин қўмондонлари билим юртида бўлдилар. Ўқув юртининг қўмондонлиги, талабалари билан учрашилди. Делегация аъзолари билим юртининг музейини кўздан кечирдилар. **(ЎзА).**

Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Комитетларида

4 март куни Тошкентда Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши Халқаро ишлар ҳамда Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетларининг қўшма мажлиси бўлди. Уни Халқаро ишлар комитетининг раиси П. Қ. Хабибуллаев олиб борди.

Қўшма мажлисда «Ўзбекистон Республикасининг халқаро фаолияти асослари тўғрисида»ги Қонун лойиҳаси ишлаб чиқилиши муносабати билан халқаро йўлларда юк ташиш ташкилоти ишларининг аҳволи ва унинг чет эл мамлакатлари билан ҳамкорликни ривожлантиришдаги аҳамияти ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

Шундан кейин ушбу комитетларнинг алоҳида-алоҳида мажлиси бўлди.

Халқаро ишлар комитетида Ўзбекистон Республикасининг чет эл давлатларидаги дипломатия ваколатхоналари бошлиқлари ва бошқа аъзоларини тайинлаш ҳамда чақириб олиш тартиби ҳақидаги, Ўзбекистон Республикасининг дипломатия ходимлари учун дипломатия мартабалари ва унвонларини белгилаш тўғрисидаги қонунлар лойиҳалари кўриб чиқилди.

Транспорт, йўл хўжалиги, алоқа ва информатика комитетининг мажлисида эса Ўзбекистон Республикаси темир йўллари тўғрисида қонунчилик ва меъёрий ҳужжатлар тайёрлаш лозимлиги ҳақидаги концепция тўғрисидаги, Ўзбекистон Республикасида «Информатика ва ахборотлаштиришнинг ҳимояланиши тўғрисида» Қонун лойиҳаси зарурлиги ҳақидаги концепция тўғрисидаги масала кўриб чиқилди. Мажлисда комитет фаолияти билан боғлиқ бошқа масалалар ҳам муҳокама этилди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

(ЎзА).

РЎЗНОМАГА КЕЛГАН ХАТЛАРДАН

МУСИҚА МУАЛЛИМЛАРИ УЮШМАСИ

Мусиқа дарслари мактаб таълимида алоҳида ўрин тутади. Ўқувчи ёшларда нафосат туйғусини ўстириб, уларни гўзаллик олами сари етакловчи бу соҳа инсон маънавий-бадиий камолотини белгиловчи муҳим воситадир. Шу боис Ўзбекистон мусиқа муаллимлари уюшмасини тузишга киришилгани диққатга сазовордир. Ижодий гуруҳни ташкил этиш ишига Ўзбекистон тасвирий санъат муаллимлари уюшмаси яқиндан бош қўшиб, ҳомийлик қилишини ўз зиммасига олди.

Бу уюшма бурноғи йили бир гуруҳ тажрибали тасвирий санъат муаллимлари ташаббуси билан тузилган эди. Эндиликда у мақсад ва вазифалари уйғун бўлган янги турдош уюшмани рўёбга чиқариш учун жонбозлик кўрсатмоқда.

Ўзбекистон мусиқа муаллимлари уюшмасининг Низоми ишлаб чиқилди. Ҳужжат лойиҳасида мазкур ташкилотнинг фаолияти асосан фан ва амалиёт ходимларининг ҳамкорлигига таянажаги алоҳида кўрсатиб ўтилган. У ўз сафида ёшларнинг мусиқий-бадиий маданиятини яхшилаш йўлида жонбозлик кўрсатаётган турли тоифадаги мактаблар, олий ва ўрта ўқув юртларининг ўқитувчилари, мактабгача тарбия болалар муассасаларининг мусиқа тарбиячилари, олимлар, услубчилар, руҳшунослар, санъатшунослар, бастакорлар, халқ таълими ва маданият маҳкамаларининг ходимларини бирлаштиради.

Уюшма ўзининг илмий дастури ва режаларини ҳам ишлаб чиқади.

А. АЛИЕВ.

ВАҚТИ-СОАТИ ЕТМАДИМИ?

ҲОЗИР ўзбек тилининг қадру қимматини тиклаш ва Ўзбекистон жумҳуриятининг Давлат тили ҳақидаги қонунини амалга ошириш борасида жуда кўп гапирилаётир, амалда эса жуда оз иш қилинмоқда. Бу борада ечимини кутаётган қанча-қанча муаммолар бор. Хусусан, Нуробод шаҳарчасида жойлашган Янги Ангрен ГРЭСига қарашли 77-болалар боғчасига йўлингиз тушса, бу ердаги иш тартибини кўриб ёқа ушлайсиз. Сабаби, бу ерда ҳали ҳам таълим-тарбия ишлари рус тилида олиб борилаётир.

Биз, ўзбеклар ҳам фарзандларимизни ноилож рус гуруҳларига беришга мажбур бўляпмиз. Бу боғчада фақат 6 ёшлиларгагина ўзбек гуруҳи очилган. Биз кўпинча ёшларни тил билмасликда айблаймиз, лекин уларнинг шундай ҳолга тушишларига ким айбдор? Ўзимиз, албатта. Ахир фарзандларимизни русча боғчага берсак, уларнинг «мама», «папа» деб тили чиқади-да... Ваҳоланки, тилимизга давлат мақоми берилганига ҳам икки йилдан ошди. Ўзбек болалари рус гуруҳида эмас, аксинча, рус болалари ўзбек гуруҳларига борса, давлат тилимизни ёшликдан ўзлаштириб боришса, уларнинг ўзларига яхши эмасми? Боғчаларни ҳам миллий таълим-тарбия негизига кўчиришнинг вақти-соати етмадимикан?

Тамара ТОШБОЕВА,
кутубхоначи.

МЕҲНАТИДАН ЭЛ МИННАТДОР

КЕНЖА опа Аҳмедова Оққўрғон ноҳиясидаги Оққўрғон шўро хўжалигининг биринчи бўлимида 30 йилдан буён пахтакор бўлиб ишлайди. Бригадирлик қилаётганига эса ўн йилдан ошди. Жамоа ўтган йили 74 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 32 центнердан ҳосил етиштирди. Ва бу ҳосилнинг 95 фоизи машиналар ёрдамида териб олинди. Мўмай даромад қўлга киритилди. Ҳар бир пахтакор ўртача 3300—3500 сўмдан қўшимча даромад олди.

Ҳозирги долзарб кунларда далаларда иш қизғин. Сув шахобчалари тартибга келтирилаяпти.

Аслини олганда аёл кишига бригада бошлиғи бўлиб ишлаш осон эмас. Бу ерда 18 кишидан 14 нафари хотин-қизлардир. Уларнинг ҳаммаси ҳамжиҳатликда ишламоқдалар. Фарида Усарова, Ҳосият Нурбоева, Ятож Шамародова, Рўзагул Санобаровалар меҳнати, айниқса, таҳсинга сазовордир.

У. АСҚАРОВА.

• *Ибратли анъаналар*

ЭНГ УЛУҒ ЗОТ КИМ ДЕСАЛАР...

ҲАР ЙИЛИ хотин-қизлар байрами — 8 март арафасида вилоятимиздаги кўп болали ва қаҳрамон оналарни шарафлашга бағишланган йиғилиш ўтказиш анъанага айланган. Бугунги иқтисодий мураккаб кунимизда ҳам ана шу анъанага содиқ қолиниб, вилоят ҳокимияти, хотин-қизлар қўмитаси, болалар ва тинчлик жамғармалари биргаликда кеча ташкил этдилар. Бу тантанали йиғилишга вилоятимизнинг барча шаҳар ва районларидан вакиллар, кўп болали ва қаҳрамон оналар таклиф этилдилар.

Вилоят хотин-қизлар қўмитаси раиси Гулсара Миразимова йиғилганларни аёллар байрами ва яқинлашаётган Наврўзи айём билан муборакбод этди. Шунингдек у кейинги йилларда мустақил Ўзбекистонимиз Президентининг саъйи-ҳаракатлари билан хотин-қизлар турмушларини енгиллаштириш, бозор иқтисодиёти шароитида кўп болали ва ночор оилаларни ижтимоий муҳофазалаш, уларга ғамхўрлик кўрсатиш борасида амалга оширилаётган хайрли ишлар ва ана шу мақсадларда ташкил этилган қўмитанинг фаолияти ҳақида сўзлаб берди.

— Бугунги кечани ташкил этишдан мақсад,— деди Гулсара Султоновна,— меҳнаткаш ва жафокаш аёлларимиз кўнгилларини бироз бўлса-да хушнуд этиш, уларнинг турли оилавий муаммоларини, турмуш ташвишларини маълум фурсат унутиб, яхши кайфият ва хурсандчилик улашишдан иборат.

Дарҳақиқат, Г. Миразимова таъкидлаганидек, йиғилиш жуда файзли ва мароқли давом этди. Айниқса, вилоят ҳокими Сайфулла Давирович Сайдалиевнинг иштироки ва илиқ табриги, кўп болали онахонларга совғалар топшириши йиғилишга кўтаринки руҳ бағишлади.

Сайфулла Давирович вилоят ҳаётида хотин-қизларнинг тутган ўрни, уларнинг турмуш шароитларини яхшилаш, кексалар, ночор оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш борасида ҳокимият олиб бораётган ишлар хусусида йиғилганларга батафсил гапириб берди.

— Сиз муҳтарама аёлларни ҳар қанча ҳурматласак ва шарафласак оз,— деди у.— Байрамингиз ва яқинлашиб келаётган Наврўзингиз муборак бўлсин.

Вилоят ҳокими ўз сўзида тилга олган ҳурматли онахонлардан бири — пискентлик Файзинисо опа Шодиева эди. Файзинисо опа умр йўлдоши Салим ака билан салкам ярим асрдан бери аҳилликда яшаб келмоқдалар. Уруш туфайли икки кўзидан ажралиб, биринчи гуруҳ ногирони бўлиб қолган Салим ака учун ҳаётнинг қизиғи ҳам қолмагандек эди ўшанда. Лекин ёш Файзинисо ҳеч иккиланмай ўз тақдирини кўзи ожиз йигит билан боғлади. Унинг кўнгил чироғини нурафшон этди. Мана бугун эса саккиз ўғил-қизнинг онаси, 26 набиранинг бувиси сифатида тақдирига шукроналар айтиб, кечага таклиф этилган энг ҳурматли кишилар қаторида Файзинисо ая ҳам ўтирдилар.

— Энг асосийси одамлар орасидан оқибат, меҳр кўтарилмасин,— дейди ая.— Биздек оддий кишиларни ҳурматлаб, илиқ сўзлар билан кўнглимизни кўтарган, совғалар топширган кеча ташкилотчиларига раҳматлар айтамиз.

Вилоят Тинчлик жамғармаси раиси М. Пўлатова ҳам бир қатор кўп болали ва ночор оилаларга совғалар топширди.

Шунингдек, Ўзбекистон Президенти ҳузуридаги Вазирлар маҳкамаси аёллар масалалари, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўлими мудири О. Аббосова, республика хотин-қизлар қўмитаси раисининг биринчи ўринбосари Д. Ғуломова, Ўзбекистон ХДП вилоят Кенгаши иккинчи котиби О. Турғунов, профессор Л. Хўжаевалар ҳам хотин-қизларимиздаги эътиборли фазилатлар, уларнинг бугунги кунда жамиятда ва оилада тутган ўринлари ҳақида сўзлаб, байрам иштирокчиларига чин оналик ва аёллик бахтини тиладилар.

Кечага келган Ўзбекистон халқ артисти Ортиқ Отажонов, Ўзбекистон болалар жамғармаси қошида ташкил этилган «Томоша» болалар фольклор ансамбли, Калинин район маданият уйи бадиий ҳаваскорлари оналар хизматида бўлдилар.

Зулхумор ЖЎРАЕВА.

СУРАТЛАРДА: тантанали йиғилишдан лавҳалар.

Д. АҲМАД суратлари.

БАЙРАМГА БАҒИШЛАНДИ

Ўлкамизга баҳор фасли кириб келди. Табиат уйғониб, жонлана бошлади. Ҳадемай, майсалар, бойчечагу гиёҳлар замин бағридан бош кўтаради. Кишилар дилида қувонч, қалбида янги-янги орзулар ниш уради. Нафақат одамзот, ҳатто ҳашароту жонзотлар ҳам янги ҳаёт сари интилади.

Маълумки, март ойида қўш байрам нишонланади. Халқаро хотин-қизлар куни ҳамда қадрдон айём — Наврўзи олам.

Куни кеча Қибрай районининг Байтқўрғон қишлоғидаги Ю. Гагарин номли 16-мактабда мазкур айёмларга бағишланган тадбир ўтказилди. Уни 30 йилдан буён мусиқа фанидан дарс бериб келаётган Хайрулла Иногомов ҳамда у киши раҳбарлигидаги 8«Г»-синф ўқувчилари тайёрлашди. Тантанага ўқитувчи ва ўқувчилар қатори маҳалла аҳли, ота-оналар таклиф этилди.

Катта зал дид билан безатилган. Қўш байрамга бағишланган деворий газетадан мазкур мактабда кўп йиллар ишлаб, ҳозир кексалик гаштини сураётган ўқитувчи аёллар ҳақида ҳикоялар битилган. Шунингдек, қишлоқда биринчилардан бўлиб паранжи ташлаган Попук ая Худойберганова, колхозлаштириш ишларида фаол қатнашган Моҳира Орипова, Тожи Усмонова сингари онахонларнинг жасорати тўғрисидаги маълумотлар ўрин олган.

Кечани фаол ўқувчи Дилдора Содиқова бошқариб берди. Дастлаб Нурхон, Турсуной Саидазимоваларнинг ўз давридаги жасорати, мустаҳкам иродаси ҳақида гапириб, уларнинг матонатига тасаннолар айтилди. Сўнгра Комил Яшиннинг «Нурхон» пьесаси асосида саҳналаштирилган томошадан кўринишни Шаҳло Садриддинова, Улуғбек Жамолов, Наргиза Раззоқовалар маҳорат билан ижро этишди. Душан Файзийнинг «Онажон» қасидасини ёддан ўқиган Мукамбар Бадаловани йиғилганлар давомли қарсаклар билан ижро этишди. «Тинчлик диёри», «Она», «Гуллола» деб номланган қўшиқлар, қизлар ижросидаги рақслар ҳам барчага манзур бўлди. Ўқувчилар аёлларга тегишли ҳадислардан намуналар ўқишди.

Мазкур 8-синф шу мактабни тамомлаб, афғон ерлари учун бўлган жангларнинг бирида мардларча ҳалок бўлган ва ўлимидан сўнг «Қизил Юлдуз» ордени билан тақдирланган Баҳром Хўжаметов номи билан аталмоқда. Шу куни жасур жангчининг онаси Унсин опа Хўжаметовага ўқувчилар гуллар тутиб, таъзим қилишди.

Байрам тантанасида қизлар тайёрлаб келган миллий таомлар ҳамда улар тўқиган ва тиккан либослар кўргазмаси ташкил этилди.

Кеча якунида шу мактабда 44 йилдан бери инглиз тилидан дарс бериб келаётган Тожиниса Аҳмедова, математика ўқитувчиси, ҳозирда пенсионер Тожи Убайдуллаева, ота-оналар номидан Шоира Қўзиевалар сўзладилар.

Мактабдан қайтар эканман, санъатнинг қудратига яна бир бор қойил қолдим. У шундай кучга эга эканки, ҳар қандай мураккаб шароитда ҳам инсон юрагига йўл топиб, қалбидан жой олаоларкан. Бу эса кишиларнинг ҳаётга, келажакка умид ва ишонч билан қараши, эзгу ниятлар оғушида яшаётганидан далолат беради.

Р. УСМОНОВА.

СУРАТДА: мактабда ўтган тантанадан лавҳа.

Сураткаш З. ИНОҒОМОВ.

ЎТГАН йили сентябрь ойида Ўзбекистон Президенти Фармони билан жумҳуриятда янги — Ташқи иқтисодий фаолият банки тузилган эди. Бугунги кунда ушбу банк ижобий натижаларга эришмоқда: у илк бор фойда оляпти! Албатта, ҳозирча унинг миқдори катта эмас. Лекин одатда бундай банклар дастлабки уч йилда фақат зарар келтиришини ҳисобга олганда, бу янги банк учун катта ютуқдир.

МДҲдаги уч мингдан ортиқ тижорат банклари ичида фақат 85 тасигина 100 миллион сўмдан ортиқ Устав жамғармасига эга. Ўзбекистон республикаси Ташқи иқтисодий фаолият миллий банки ҳам ана шулар қаторига киради.

Миллий банк бошқарувининг раиси этиб ҳали ёш (1958 йилда туғилган) бўлишига қарамай, анча ишларни амалга оширишга улгурган, аввал «Ипак йўли» ўзбек инновация—тижорат банки бошқарувининг раиси бўлиб ишлаган Рустам Азимов тайинланганди. Суҳбатлашиш ниятида у билан учрашганимизда биринчи берган саволимиз шу бўлди: «Қандай қилиб, нима эвазига бундай ютуққа эришилди?» Банк бошқарувининг ёш ва тажрибали раиси реклама усулида кулиб жавоб қайтарди: «Буни миллий банк дейдилар...»

«БУНИ МИЛЛИЙ БАНК ДЕЙДИЛАР»

— Рустамжон, келинг суҳбатимизни банк илк ташкил топган даврдан бошлайлик. Аввало Миллий банкнинг тузилишига нима турткибўлган эди?

— Республикамизнинг мустақил бўлиши. Мустақил Республика халқаро доирада мустақил ҳаракат қилиши лозим. Шунинг учун ҳам ташқи иқтисодий фаолият билан шуғулланиш учун алоҳида банк зарур бўлиб қолди. Ана шу мақсадда миллий банк ташкил топди. У табиатан акционерлик-тижорат банки бўлиб, республика етук валюта бозорининг валюта ресурслари ва резервларини шакллантириш вазифасини ўзига бош мақсад қилиб қўйган. Лекин бу — банк фақат валюта операциялари билан шуғулланади, дегани эмас. Биз сўмларда кредит бериш ва маблағ билан таъминлаш ишларини ҳам амалга оширамиз.

— Банкингизни СССР Ташқи Иқтисодий Банки Тошкент бўлимининг ҳуқуқий меросхўри, деб аташ мумкинми?

— Йўқ. Собиқ Иттифоқнинг баъзи республикалари ўзларининг янги банкларини Ташқи иқтисодий банк бўлими базасида ташкил қилишди. Аммо биз бошқа йўлдан бордик. Бундай мероснинг бўлганидан бўлмагани яхши. Шундай бўлса-да, биз ўз мижозларимизнинг у ерга қўшган ҳиссаларини қайтариб олиш ниятидамиз.

Янги, мустақил банкимиз йирик корхоналар, концернлар, заводлар, бирлашмалардан иборат 16 та таъсисчисига эга. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, республика иқтисодиётини, муайян даражада, шулар ушлаб турипшибди.

— Ўз таъсисчиларингиз ҳақида ижобий фикрда экансиз. Улар қаторида Молия Вазирлиги тимсолида республика ҳукумати ҳам бор. Айтинг-чи, у сизнинг кредит, инвестиция сиёсатингизга қай даражада таъсир кўрсатиши мумкин?

— Ҳукумат 16 таъсисчидан бири, улар эса баравар ҳуқуққа эга. У бизнинг фаолиятимизга фақат ўз ваколати доирасидаги ишлар бўйича аралашиши мумкин. Қолаверса, банкнинг ўз қарор қабул қилувчилари бор. Ҳар қандай тижорат банки аввалом бор ўз акционерлари манфаатини ҳисобга олиб иш юритади. Ҳукумат бу борада бизни тушунади. Умуман бизнинг ўртамизда ўзаро ҳурмат ва ҳамкорлик мавжуд. Миллий банк ҳукуматнинг «ёлланма» банки, деган гап-сўзлар ҳам ҳақиқатдан йироқ.

— Кредитларингиздан кимлар фойдаланиши мумкин?

— Барча мижозларимиз. Аммо кредит бериш масалалари кўриб чиқилишидан аввал мутахассисларимиз лойиҳанинг техник-иқтисодий асосларини ҳисоблаб чиқиб, таҳлил қилишлари, қўшилган маблағ бекорга кетмаслигига ва фойда келтиришига иқрор бўлишлари керак.

— Кечирасизу, лекин тадбиркорлар ўртасида банкдан кредит олиш учун пора бериш керак, деган фикр бор. Банкингизда бундай бўлиши мумкин эмаслигига ишончингиз комилми?

— Албатта! Кредит бериш ўзимиз учун фойдали. Биз аксинча мижозларни излаймиз. Тижорат банкларининг моҳияти ҳам ана шунда.

— Кўпгина корхоналар, ишлаб чиқариш тузилмалари раҳбарлари билан суҳбатда банк ҳақида сўз очиб қолинса, уларнинг кайфияти бузилади. Банк ҳақидаги салбий фикрларнинг сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Банк муомалаларидаги тартибсизлик, қоғозбозлик, бюрократлик, хизматчиларнинг қўпол муомалалари кўпинча бунга сабаб бўлади. Бу банк ва мижозлар ўртасидаги эскича алоқа «тажриба»сидан қолган иллатлардир. Аммо вазият ўзгаряпти. Биз мижозларимизни ҳурмат қиламиз. Кредитлар бериш тартибини сезиларли даражада соддалаштирганмиз.

Банкнинг унумли меҳнат шароитларидан бири уни компьютерлаштириш эканлигини ҳам айтиб ўтмоқ жоиз. Биз ҳозир шу масала устида ишлаяпмиз. Дунёга машҳур «Вэнг» фирмаси билан шартнома туздик. У банкни компьютерлаштириш ишлари билан шуғулланади. Бизни «Свифт» системасига улашлари учун буюртма бердик. Бу жуда қиммат корхона. Собиқ Иттифоқда фақатгина 2 та банк «Свифт» билан боғланган эди. «Свифт»нинг афзаллиги ҳақида гапирсак, бу тизим саноқли дақиқалар ичида банкнинг кўпгина муомалаларини бажариши мумкин. Лекин шу билан бирга у катта масъулиятни талаб қилади. Алоҳида шартларга риоя этмаслик йирик жарималарга олиб келиши мумкин. Кўп банклар ана шундан чўчишади ва «Свифт»дан фойдаланмасликни афзал билишади.

— Режаларингиз улкан экан. Аммо ҳар бир ишни маълум шахслар бажаришади. Сизда шу иш, хизмат кўрсатиш даражасида бўлган, масалан, ўша «Свифт»дан тўғри фойдалана оладиган ходимлар борми?

— Саволингизга савол билан жавоб қайтараман: бизда ўзга йўл борми? Албатта, ҳозирча малакали ходимларимиз йўқ. Лекин биз ҳаракат қиляпмиз. Хорижий мамлакатларнинг банк ишлари бўйича мутахассислари иштирокида семинар машғулотлари ўтказяпмиз. Ходимларимизни малака ошириш учун чет элларга жўнатяпмиз. Яқин кунларда 4 киши Швейцарияга, 7 киши Туркияга, 3 киши Голландияга жўнайди. Ўзим ўтган йилнинг ёзида Американинг йирик банкларида малака ошириб қайтдим.

— Хорижий кордомонлар ҳузурингизга тез-тез келиб туришадими?

— Ҳа. Деярли ҳар куни учрашиб турамиз. Яқин кунлар ичида французлар билан қизиқарли инвестиция лойиҳаларини муҳокама қилдик. «Банк оф Токио» вакиллари билан муҳим учрашув бўлиб ўтди. Бу банк билан бизда маслаҳатчи бўлиб дастлабки ишларимизга ёрдам бериб турувчи тажрибали мутахассис тўғрисида музокара олиб боряпмиз.

— Банкингиз хорижий банкларда ўзининг корреспондентлик счётларини очди. Бу сизга ва мижозларингизга нима беради?

— Ҳақиқатдан бугунги кунгача жаҳоннинг йирик банкларида 20 дан ортиқ корреспондентлик счётларини очдик. Бунинг афзал томонлари бор. Айтайлик, сиз Франциядан қандайдир жиҳоз сотиб олмоқчисиз. Авваллари бунинг учун бошқа банклар орқали бир ойдан ортиқ ҳужжат расмийлаштиришга тўғри келарди. Ҳозир бу «югур-югур»лар камайтирилган. Чет эллик мижозлар ҳам ўз навбатида мамлакатларидан чиқмай туриб барча зарур тўловларни амалга оширишлари мумкин.

— Қанча вақтдан сўнг республикада Миллий банк бўлимлари очилади?

— Яқин орада, деб тахмин қилаяпмиз. Вилоятлар раҳбарлари билан келишиб олдик. Келажакда биз бўлимларимизга тўғридан-тўғри халқаро муносабатларга чиқиш ҳуқуқини берамиз. Бу даражага 1—1,5 йилдан кейин етсак керак.

— Ҳар қандай киши, қайси мамлакат фуқароси бўлишидан қатъий назар, банкингизда ўз валюта счётини очиши мумкинми?

— Албатта. Бу борада ҳеч қандай чекланиш бўлиши мумкин эмас. Кимнинг валютаси бўлса, уни банкка қўйиш учун қаршилик қилиш керак эмас, деб ўйлайман. Қолаверса бу қонунчиликка ҳам тўла мувофиқдир. Чунки ўтган йили Президентимиз Ислом Каримов нақд валютанинг эркин муомаласи тўғрисида Фармон чиқарганди. Менимча, МДҲнинг ҳеч қайси мамлакатида бу иш ҳали йўлга қўйилмаган.

— Кўпгина корхоналар раҳбарлари «Ҳозирги кунда валюта ишлашнинг ҳеч нафи йўқ. Уни давлат солиқ ҳисобида йиғиб олади. Шериклар билан айирбошлаш муносабатларида бўлган яхшироқ» деб таъкидлашмоқда. Банклар бундай муносабатларда иштирок этишмайди. Ушбу масалага қандай қарайсиз?

— Келинг, ҳукуматни тушунишга ҳаракат қиламиз. Ҳозирги тақчиллик, танқисликлар ҳукуматни ана шундай солиқ белгилашга мажбур қилган. Ҳар йили оч қолмаслик учун минг тонналаб дон, ёғ, қанд, бошқа зарур озиқ-овқат маҳсулотлари сотиб олиш керакми — керак! Боз устига кўпгина корхоналар чет элдан келтирилувчи маҳсулотларсиз фаолият кўрсатолмайди. Буларнинг ҳаммасини эса валюта ҳисобига сотиб олиш керак. Ўйлаб қарасангиз, шундан бошқа йўл ҳам йўқ.

— Банкингиз «синиши» эҳтимоли борми?

— Бўлса ҳам фақат назарияда. Агар банк бошқаруви, унинг ходимлари атайин нотўғри, саводсиз қарорлар чиқаришсагина бундай бўлиши мумкин. Республикамизда баъзи банклар шу ҳолга тушай дегани ҳақида хабарим бор. Лекин банклар ўз харажатини бемалол кўтарадиган корхонадир. Шунинг учун биз амалда «синиш»имиз мумкин эмас, деб ўйлайман.

— Лекин назариянгиз ростдан ҳам амалда бўлиб чиқса-чи? Бу ҳолда улушчиларингиз қай даражада «куйишади?»

— Амалий жиҳатдан барибир бундай бўлишига ишонмайман. Шунинг учун назарий жиҳатдан айтаман. Бу «синиш» даражасига боғлиқ. Пайчиларимиз эса ҳеч нарсадан қўрқишмасин, ташвишланишмасин. Мен «Ипак йўли» инновация-тижорат банкидаги иш тажрибамга суяниб гапиряпман. «Ипак йўли»да биз бир йил ичида 10 устав жамғармасини йиғгандик. Ҳолбуки бир йиллик муддат бир устав жамғармасини тўплаш учун берилади.

— Демак...

— Ҳа, албатта! Ҳеч қандай шубҳага, ортиқча ўй-хаёлларга ўрин йўқ. Ҳали айтганимдай, буни Миллий банк дейдилар!..

Суҳбатдошлар:
Лариса ЛЕВИТАС,
Шаҳноза АБДУШОҲИДОВА

ҲАМДЎСТЛИК ДАВЛАТЛАРИДА

ВОҚЕАЛАР, ХАБАРЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ДИПЛОМАТИЯ АЛОҚАЛАРИ ЎРНАТИЛДИ

ТУРКИЯ ташқи ишлар вазири Ҳикмат Четин бошчилигидаги Туркия ҳукумат делегациясининг Душанбега қилган сафари чоғида Тожикистон билан Туркия ўртасида дипломатия муносабатлари ўрнатилди. Айни бир вақтда маданий ҳамкорлик тўғрисидаги битим имзоланди.

ҲАРБИЙ ҚУРУВЧИЛАР ТАЛАБЛАРИ ТЎҒРИ ЭКАН

ЎЗЛАРИНИНГ мискин аҳволидан норози бўлиб ғалаён чиқарган Бойқўнғир ҳарбий қурувчиларининг талаблари ва аризаларида баён қилинган кўпгина фактлар тасдиқланди. Ҳарбий қурувчиларнинг 23—25 февраль кунлари бўлган ғалаёнлари сабаби ва ҳолатларини текшириш учун тузилган ҳукумат комиссиясининг аъзоси, Қозоғистон Республикаси давлат маслаҳатчиси Юрий Хитрин воқеалар содир бўлган жойга бориб келиб, журналистларга шу ҳақда маълум қилди.

Республика прокуратураси содир қилинган ҳамма жиноят фактлари бўйича жиноий ишлар қўзғади. Ҳарбий қурилиш отрядларида вазият умуман тартибга келтирилди.

ЎҚУВЧИЛАР МАКТАБГА БОРМАЙ ҚЎЙДИ

ЎТГАН куни Бурятистон пойтахтидаги минглаб мактаб ўқувчилари мактабга бормадилар. Сабаби — бу ерда халқ таълими муассасалари ходимлари муддатсиз иш ташладилар. Иш ташлашни ўтказиш республика мувофиқлаштирувчи кенгашида ИТАР — ТАСС мухбири олган маълумотга кўра, норозилик тадбирида 40 та мактаб ва 4 та мактабгача болалар муассасаси ходимлари иштирок этмоқда.

РОССИЯ НЕМИСЛАРИНИ ОҚЛАШ ЙЎЛИДА

РОССИЯ Президенти Борис Ельцин «Россия немисларини оқлашнинг зарур чоралари тўғрисида» фармон чиқарди. Бу фармонда Россия федерацияси таркибида россиялик немисларнинг давлатчилигини босқичма-босқич тиклаш тўғрисида гап боради. Биринчи босқич тарзида маҳаллий аҳоли манфаатларини камситмаган ҳолда, Олтой ўлкаси ва Омск вилоятида немис миллий районларини тузиш тажрибасини ҳисобга олиб, Волгоград вилояти ҳудудида немис миллий округи ва Саратов вилоятида миллий райони тузилади.

МИТИНГ МАН ҚИЛИНДИ

МОСКВА ҳукумати Манеж майдонида 17 мартда митинг ўтказишни таъқиқлаш тўғрисида қарор қабул қилди. Ташаббускор гуруҳ митинг ташкил қилиш юзасидан ариза берган эди. Бу гуруҳга, жумладан, генерал Альберт Макашов ва Виктор Ампиловлар кирган.

Москва шаҳар ички ишлар бошқармасининг бошлиғи А. Мурашов «агар одамлар барибир митингга келсалар, билмадим, Москва милицияси қандай чора кўради», деб ҳайрон.

ЖИНОЯТЧИЛИК ЎСМОҚДА

1991 ЙИЛИ Россияда ҳаммаси бўлиб 2 миллион 200 минг жиноят қайд қилинган. Россия федерацияси ички ишлар вазири В. Ерин матбуот конференциясида шуни маълум қилди. Вазир «газ баллончалари сингари одатдаги зарур қуролларни олиб юриш ҳуқуқини фуқароларга беришни икки қўллаб ёқлайман», деб айтди.

АТОМ ЭЛЕКТР СТАНЦИЯСИДА ҲАЛОКАТ

БАЛАКОВО атом электр станцияси учинчи энергоблоки 4 март куни эрта тонгда тўхтаб қолди. Насослардан биридаги куч кабелида симларнинг қисқа туташуви натижасида хавфли ҳолат вужудга келди, сўнг ёнғин чиқди. Авария ҳимояси ишлаб кетгач, ёнғин ўчирилди. Бу ҳодиса чоғида ҳеч ким шикастланмади, станциядаги радиация ҳолати норма даражасида турибди.

Лекин шуни айтиш керакки, Балаково АЭСида кейинги бир ой ичида бешинчи марта шундай ҳолат рўй беряпти.

(МАТБУОТ ХАБАРЛАРИ АСОСИДА ТАЙЁРЛАНДИ).

ҲАМДЎСТЛИК ДАВЛАТЛАРИДА

ЖАМОАТЧИ ҚАБУЛХОНАМИЗДА

Рўзномага келган саволларга ҳуқуқшунос А. ҲАСАНОВ жавоб беради.

САВОЛ: Айтингчи, жамоат транспортидан кимлар бепул фойдаланадилар?

«1941—1945 йиллардаги шавкатли меҳнатлари учун» медали билан мукофотланганлар ҳам бу имтиёзлардан фойдаланишлари мумкинми?

Э. САЛИМОВ,
Чиноз райони.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Кенгашининг 1990 йил 13 февраль 92-сонли Қарорига биноан Улуғ Ватан уруши қатнашчилари, Улуғ Ватан уруши йилларида фронт ортидаги фидокорона меҳнати ва бенуқсон ҳарбий хизмати учун СССР орден ва медаллари билан тақдирланган шахслар, СССРни мудофаа қилишда ёки бошқа хизмат бурчларини бажаришда олган жароҳати, контузияси, мажруҳлиги оқибатида ёки Улуғ Ватан уруши йилларида фронтда орттирган касалликлари оқибатида ҳалок бўлган ҳарбий хизматчиларнинг ота-оналари ва рафиқалари, Афғонистон Республикасидаги ва бошқа мамлакатларнинг территорияларидаги жанговар ҳаракатларда қатнашган собиқ байналмилалчи жангчи бўлган фуқаролар шаҳардаги барча турдаги йўловчилар ташиш транспортида (таксидан ташқари) ва қишлоқ йўлларида (ўзи ишлайдиган маъмурият район доирасида) умумий фойдаланишдаги автомобиль транспортида (таксидан ташқари) бепул юриш ҳуқуқидан фойдаланадилар.

* * *

САВОЛ: Мен яқинда турмуш ўртоғим билан ажрашмоқчиман. Турмушимиз даврида менга отамдан мерос қолган уй расмийлаштириб берилган. Ҳозир шу уйда яшаяпмиз.

Айтингчи, уй эр-хотиннинг мулки ҳисобланадими?

С. ТУРДИЕВА,
Янгийўл шаҳри.

ЖАВОБ: Ўзбекистон Республикаси «Никоҳ ва оила Кодекси»нинг 29 моддасига асосан эр ва хотиннинг никоҳга қадар ўзларига тегишли бўлган мулки, шунингдек никоҳ давомида ҳадя ёки мерос тариқасида олган мулклари уларнинг ҳар бирининг ўз мулки ҳисобланади.

Эр-хотиннинг биринчи никоҳга қадар тегишли бўлган ёки у никоҳ давомида ҳадя ёки мерос тарзида олган уй-жой никоҳ давомида эр-хотиндан бирининг ёки иккаласининг маблағлари ҳисобига капитал ремонт қилинганлиги, қўшиб қурилганлиги ёки қайта қурилганлиги суд томонидан аниқланган тақдирдагина эр-хотиннинг биргаликдаги умумий мулки деб ҳисобланиши мумкин.

* * *

САВОЛ: Мен комбинатда жамоатчилик ишларида фаол қатнашиб келганман. Авваладан кўнгилли халқ дружиначилар ва ўт-ўчирувчиларга 3 кунлик қўшимча таътил берилар эди. Ҳозир эса жамоатчиларга бундай қўшимча таътил берилмас эмиш, шу тўғрими?

З. НАЗАРОВ,
Тошкент шаҳри.

ЖАВОБ: Ҳа, тўғри. Собиқ СССР Министрлар Кенгашининг 1987 йил 12 мартдаги (ҳозир ҳам амалда) Қарорига биноан жамоат тинчлигини сақлашга қаратилган кўнгилли халқ дружинаси аъзолари, кўнгилли ўт ўчирувчи ва газдан сақлаш дружиначилари, ўртоқлик судларининг аъзолари ва халқ назоратчилари жамоат ишларида қатнашиб жамоат вазифаларини бажарганликлари учун бериладиган қўшимча таътил кунларини бериш мақсадга мувофиқ эмас, деб топилган.

Демак, бу қонун сизларга ҳам тааллуқлидир.

● *Мутахассис шарҳлайди*

ЯНГИ УСУЛДА КЎЧАТ ЕТИШТИРИШ

МЕВАЛИ дарахтларнинг ҳосилдорлигини ошириш борасида боғбонларимиз ўзига хос тажрибалар орттиришган. Албатта, улар биринчи навбатда кўчат етиштиришга алоҳида эътибор бериб келишган. Шу пайтгача мевали дарахтларнинг серҳосил кўчатларини етиштиришда бир қанча усуллар қўлланилган. Хусусан, узоқ йиллар мобайнида олма, нок, гилос, шафтоли каби мевали дарахт кўчатлари суянчиқ асосида ўстириб келинди. Кейинчалик эса суянчиқсиз кўчат етиштириш кенг ривож топа бошлади. Бу ҳолда кўчат етиштириш аввалгиларига қараганда талайгина афзалликлари билан ажралиб туради. Жумладан, технологик ишлов бериш жараёнлари бир мунча енгиллашди. Унинг нархи ҳам қисман арзонлашди. Бироқ, бу усулда кўчат етиштириш кескин баҳс-мунозараларга сабаб бўлди. Лекин бу усул амалда ўзининг ижобий томонларига эга эканлигини кўрсатди ва тасдиқлади.

Шу ўринда эски усулда кўчат етиштириш қандай тарзда амалга оширилишини кўриб ўтсак. Бу усулда кўчат етиштирилганда март ва август-сентябрь ойларида мева пайвандтагларидаги куртаклар пайванд қилинган қисмидан амалга кирмасдан бурун 20—25 сантиметр узунликда кесиларди. Кейинчалик пайванд куртакдан ўсиб чиққан маданий новданинг синиб кетмаслиги ҳамда тик бўлиб ўсиши учун пайвантакка эҳтиётлик билан тортиб бойлаб қўйиларди. Июнь ойига келиб новда 30—35 сантиметр ўсгач, суянчиқ учун вақтинчалик қолдирилган пайвандтак новдаси кесиб ташланарди. Бу жараён кечроқ ўтказилиши натижасида пайванд қилинган куртакдан униб чиққан маданий новданинг гуркираб ўсишини бирмунча кечиктирарди. Бу ҳол «яра»нинг битиб кетишини ҳам кеч кўзгача қолдирарди. Бунинг устига суянчиқ кесиб ташлангунча вақтинчалик қолдирилган пайвандтак қисмидан ёввойи новдалар ҳам ўсиб чиқарди. Уларнинг эти ёғочланмасдан, қўлда икки марта хомток қилиниб олиб ташланарди. Буларнинг барн ортиқча куч ва сарф-харажатни кўпайтирарди, холос.

Янги усулда кўчат етиштиришда эса, пайванд қилинган куртаклар амалга киришдан олдин ўткир ток қайчиси ёрдамида тепа қисмидан 2—3 мм қолдирилиб қия шаклида кесилади. Бу тадбирни ўтказишда ниҳоятда эҳтиёт бўлиш керак. Куртакка жароҳат етмаслиги лозим. Шунга амал қилинганда пайванд куртак бирмунча эртароқ амалга кириб ундан маданий новданинг ўсиб чиқиши тезлашади. Бу пайванд қилинган куртакдан ўсиб чиққан ёш ниҳол ҳисобланади. Келгусида унинг ҳосилдорлигини сақлаб қолишда лозим бўладиган парваришга ҳам эътибор берилиши шарт. Баҳор ойларида баъзан пайванд қилинган куртакдан гул пайдо бўлиб, мева ҳам тугиши мумкин. Мева ўз навбатида пишиб етилади, лекин илдиздан келадиган озиқ моддалари гулдан пайдо бўлган меванинг шаклланиши учун сарфланиб, унинг ёнидан ўсиб чиққан ёт новданинг ривожланишига таъсир этмасдан қолмайди. Натижада у стандарт талабига жавоб берадиган кўчат бўлиб етишмаслиги мумкин. Шунинг учун куртакдан ўсиб чиққан ғунчаларни қўлда олиб ташлаш лозим. Ғунчаларнинг пайдо бўлиш жараёни, айниқса, олма ва данакли меваларда кўп учрайди, Агар биз пайдо бўлган гул куртакларини эртароқ олиб ташласак, ундан ўсиб чиққан новданинг ривожланиши ҳам тезлашади.

Куртакдан ўсиб чиққан новдаларга шакл бериш асосан май—июнь ойларидан бошланади. Дастлаб пайвандтак қисмидан униб чиққан бачки новдалар олиб ташланиб, кўчат таналарига бир сидра ишлов берилади. Уруғли пайвандтакларда етиштирилган бир яшар олма кўчатларининг илдиз бўғизидан то биринчи новдагача бўлган масофаси 60—70 сантиметр, пакана пайвандтакларда ўстирилган олма кўчатларнинг тана узунлиги эса 40—50 сантиметрдан ошмаслиги лозим. Пайвандтаклардаги ўсиб чиққан ёш новдаларни бир-икки марта қўлда чимдиб олиб ташлаш талаб этилсада, лекин танасида пайдо бўлган барглар қолдирилади. Бу барглар фотосинтез жараёнида пайдо бўлган органик моддалар билан кўчат танасининг йўғонлашиб ўсишига ёрдам беради.

Юқорида таъкидланганидек май ойининг охири, июнь ойининг бошларида маданий новданинг бўйи кучли пайвандтакларда етиштирилаётганлари тахминан 110—120 сантиметр, кучсиз пайвандтакларда эса 80—90 сантиметрларга тўғри келиши керак. Гилос, олхўри, нок ва олма куртаклари кўпинча ён новдалар бермай бўйига ўсиб кетаверади. Бу ҳолда биринчи ярус новдаларни ташкил қилиш учун юқорида қайд қилинган муддатларда кўчатларнинг учки қисми чилпинади. Шундан сўнг озуқа бериб, суғориш талаб этилади. Айниқса, ёз ойларида 5—6 марта кўчатзорлар мириқтириб суғорилиши керак.

Кўчат экиш мавсуми ҳам етиб келди. Мева ва узум кўчатларини асосан баҳор ойларининг биринчи ярмида экиш тавсия этилади. Худди шу вақтда анор ва анжир каби иссиқсевар мева кўчатлари ҳам экилади. Етиштирилган бир ёшли кўчатларни кўчатзордан илдизларига жароҳат етказмай олиш лозим ва тезда қазиб қўйилган чуқурларга экиш керак. Экиш учун тайёрланган кўчатлар кўпроқ муддатга очиқ ҳавода қолдирилмаслиги лозим. Уларни ердан нам қочмасдан тезроқ эксак, ҳосилдорлиги ҳам яхши бўлади. Кўчатларни экишда ҳар бир чуқурга 4—5 килограмм чириган гўнг, 400—500 граммлик супер фосфат билан аралаштирилиб солинади. Ҳамда чуқурни яхшилаб зах̧латиш керак. Кўчатларнинг бўғизи ер юзасидан 4—5 сантиметр баландроқ қилиб экилганда, атрофига тупроқ ташлаб қўйилади. Шундай қилинганда ерда нам сақланади. Кейинчалик биринчи-иккинчи сувдан сўнг тупроқ зичлашиш билан кўчат бўғизи ҳам ер юзаси билан баробарлашиб қолади. Экилган кўчатларга тезда шакл берилиши лозимдир.

Маълумки, кўчатларни кўчириб олишда унинг илдизи ер қатламида узилиши ва жароҳатланиши мумкин. Бунинг натижасида кўчатларнинг илдиз қисми ҳамда уларнинг устки қисмидаги шох-шаббалар ўртасидаги мутаносиблик ҳам бузилади. Шунинг учун уларнинг эркин ривожланишига эришиш мақсадида ортиқча новда қисмлари ҳам 30—40 фоиз қисқартирилади. Экилган кўчатларнинг танасини доим тик ҳолда ўсишини таъминлаш лозим.

М. СОБИРОВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими, фан номзоди.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

КЎРИКДАН ЎТИБ БЎЛДИЛАР

● **МУСТАҚИЛ** Давлатлар Ҳамдўстлиги армияси жангчиларининг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти томонидан Югославияга юбориладиган тинчлик ўрнатишни кўзловчи ҳарбий қисмлари таркибида иштирок этишлари аниқ бўлди. Куни кеча Россиянинг Рязань шаҳрида Югославияга жўнаб кетадиган дастлабки қисм кўрикдан ўтказилди. Кўрик ҳарбий-десант қўшинлари қўмондони генерал-полковник Евгений Подколзин раҳбарлигида амалга оширилди. Полковник Виктор Логинов командирлик қиладиган, Югославияга жўнаб кетадиган пиёдалар батальонида 260 дона ҳарбий техника ҳамда 900 нафар кўнгиллилар бўлиши аниқланди.

КУБА РОССИЯНИ АЙБЛАМОҚДА

● **ЖЕНЕВА** шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг инсон ҳуқуқлари бўйича комиссияси мажлиси бўлиб ўтди. Унда Кубада инсон ҳуқуқларини поймол қилишга қарши қаратилган резолюция қабул қилинди. Мазкур қарорни қабул қилиш учун овоз берган 23 давлат орасида Россия ҳам бор эди. «Учинчи дунё» деб аталган мамлакат вакилларининг сони 21 та бўлса ҳам, улар бетарафлик нуқтаи назарини изҳор қилдилар.

Маълумки, кейинги пайтларда Кубада Фидель Кастро томонидан ўрнатилган тузумда инсон ҳуқуқлари қўпол равишда поймол этилаётганлигига, оппозицияда турган сиёсий кучларга қўпол равишда тазйиқ ўтказаётганлигига жаҳон жамоатчилиги тобора кўпроқ ишонч ҳосил қилмоқда.

Россиянинг БМТ комиссияси мажлисида тутган бундай йўли, табиий равишда, Куба маъмурларининг ғазабини келтирди. Улар Россия томонидан қўйилган қадамни кўз кўриб, қулоқ эшитмаган сотқинлик, деб таърифладилар.

ШИФОХОНАДАН — ЭЛЧИХОНАГА

● **СОБИҚ** Германия Демократик Жумҳуриятининг собиқ раҳбари Эрих Хонеккер рак касаллигига чалинган деган тахмин билан Москвадаги Боткин касалхонасига жойлаштирилган эди. Ўтган йил декабридан буён Чилининг Москвадаги элчихонасидан бошпана топган Э. Хонеккер соғлиғи Москва табиблари томонидан обдон синчиклаб текширилди. Етти киши имзо чеккан тиббий хулоса, ниҳоят, эълон қилинди. Унда айтилишича, Э. Хонеккер соғлиғи қониқарли равишда бўлиб, рак белгилари топилмади.

Кўринишдан, етмиш тўққиз ёшга кирган Э. Хонеккернинг бетоблиги аслида қарилик туфайлидир. Чили пойтахти Сантьяго бўлиб ўтган матбуот конференциясида сўзга чиққан Чили ташқи ишлар вазири Энрике Сильва Симма юқоридаги гапларни айтганидан сўнг, Э. Хонеккернинг касалхонадан яна қайтиб, Чили элчихонасига келажаклиги эълон қилинди.

БИТИМЛАР НАТИЖА БЕРМАЁТИР

● **СОМАЛИ** пойтахти Могадишо ва бошқа шаҳарларда бир-бирига қарама-қарши турган гуруҳларнинг мухолифлиги халқ бошига оғир фожиалар солди. Ўтган йил ноябрь ойидан буён 5 минг нафардан кўпроқ киши қуролли тўқнашувлар қурбони бўлди. Қирғинга учраганлар орасида аёллар, қариялар, болалар кўпчиликни ташкил этди. Мамлакат муваққат президенти Али Махди Муҳаммад билан унга қарши турган гуруҳ раҳбари генерал Муҳаммад Фарах Айдид ўртасида неча бор осойишталик ўрнатиш ва отишмаларни тўхтатиш тўғрисида битимлар имзоланди. Бироқ, уларнинг ҳаммаси қоғозларда қолиб кетди.

Куни кеча Бирлашган Миллатлар Ташкилоти махсус вакиллари иштирокида яна бир битимга имзо чекилди. Бу яраш тўғрисидаги ўнинчи битим бўлди. Икки ўртадаги ҳужжатга қўйилган имзоларнинг сиёҳи қуримасдан Могадишо кўчаларида яна снарядлар портлашининг овози эшитилди. Истиқбол ҳамон туман орасида қолмоқда.

ВАЗИР ЗАРБАГА УЧРАМОҚДА

● **ЭРОН** ташқи ишлар вазири Али Акбар Вилоятий Кавказортига қилган воситачилик сафаридан ўз ватанига қайтиб келгач, матбуотнинг қаттиқ танқидига учради. Уни мутаассиб ислом оқимига яқин бўлган матбуот нашрлари билан биргаликда ҳукумат нуқтаи назарини ифодаловчи нашрлар ҳам танқид қила бошладилар.

Гап шундаки, Эрон сиёсат арбоблари ҳамда оммавий ахборот воситаларининг шарҳчилари Вилоятий сафари муваффақиятсиз бўлди, деб хулоса чиқарганлиги Вилоятий фаолиятидан норозилик туғилишига сабаб бўлди. «Теҳрон таймс», «Жумҳурии исломи» сингари рўзномалар, айниқса, дарғазаб бўлганликларини билдириб, улар Вилоятийни нўноқликда айбладилар.

Нега шундай бўлди? Матбуот, телекомпаниялар мухбирларининг тахмин қилишларича, сўнгги йилларда Яқин Шарқ, Ўрта Осиё мамлакатларида бўлиб ўтаётган ўзгаришлар Эрон ташқи сиёсатида ҳам кескин бурилишлар ясамоқда. Президент А. Хошимий Рафсанжоний тарафдорлари асосан иқтисодий муаммоларга кўпроқ эътибор бераётган бўлса, Оятулло Али Хаманаий ва парламентдаги оппозиция раҳбари Али Мухташамийни қўллаб-қувватловчилар юқорида айтилган минтақаларга ислом қадриятларини кенг ёйиш умидида фаолият кўрсатмоқдалар. Икки ўртада Али Акбар Вилоятий сиёсий курашлар «қурбони» бўлиши мумкин, деган тахминлар ҳам йўқ эмас.

РОССИЯ — ТАЙВАНЬ ШАРТНОМАСИ

● **РОССИЯ** билан Тайвань балиқ тутишлик тўғрисидаги икки томонлама шартномани имзоладилар. Мазкур шартномага биноан балиқ тутиш ва бу соҳани ривожлантириш мақсадида қўшма корхоналар тузиш кўзда тутилди. Бундай битимдан мамнун бўлган Тайвань раҳбарияти шу йил март ойида Россияга 100 минг тонна гурунчни моддий ёрдам тариқасида жўнатажаклигини маълум қилди.

● София — Болгария пойтахти. Оврўпонинг энг гўзал шаҳарларидан бири.

София ПРЕСС—ТАСС сурати.

● *Муштарий мулоҳазалари*

БОҒ КЎЧАДАН ЎТГАНДА...

ЎЗБЕКИСТОНИМИЗ бошқа кўпгина бойликлари билан бир қаторда ажойиб узумлари, мевалари ва ер куррасининг кўпгина жойларида одамлар тилимига зор қовун, тарвузлари билан ҳам машҳурдир, лекин афсуски шу кунларда бозорларимиздаги нархларнинг баландлиги ҳам тилдан тушмай қолди. Маҳаллада истиқомат қилувчи фуқаро сифатида бу борадаги ўзимизга боғлиқ айрим фикр ва мулоҳазаларимни муштарийлар ҳукмига ҳавола этмоқчиман.

Ёшлигимизда «Мактаб боғи бор, унда нок, анор» каби шеърларни ўқиб, ёдлаб юрардик. Ҳозир эса шаҳар у ёқда турсин, қишлоқларда ҳам боғи бор мактаблар бармоқ билан санагулик даражада. Айримларида имконият йўқ, имкониятлари борларида ҳафсала йўқ. Маҳаллада ҳам аҳвол шунинг ўзгинаси. Эски шаҳар маҳаллаларининг тор кўча ва бўйрадек ҳовлиларида кўчат ўстириш амри маҳол бўлса, шаҳар атрофидаги, жумладан Тошкент зилзиласидан кейин бунёд бўлган маҳаллаларда мевали дарахтлар ҳам, ток ҳам ўстирса бўлади. А. Икромов, Октябрь, С. Раҳимов, Киров каби ноҳиялардаги бир қатор маҳаллаларда шундай кўчалар, хонадонлар борки, кўриб дилингиз яйраб кетади.

Ўтган йили авжи пишиқчилик чоғида бир тўйга бордик. Тўй қилаётган танишимизнинг кўчасида истиқомат қилувчилар ўзаро келишиб кўчанинг икки томонига ток кўчатлари экишган, уларга яхлит, узун ва баланд сўрилар ишлашган экан. Узумлар ғарқ пишиб, олтиндек товланиб турипти. Қайсибир ишқибоз сўрига 5—6 тўрқовоқларни осиб қўйипти. Беданалар бир-бирига навбат бермай сайраб турипти. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Минг афсуски шу манзаранинг бутунлай тескариси бўлган кўчалар истаганингизча топилади. Имконияти бўла туриб на бир туп дарахт ва на бирон экин экмайдиганлар ҳам бор. Шаҳримиз кундан-кунга кенгайиб бормоқда. Бу ҳол экин майдонларининг, боғларнинг қисқаришига сабаб бўлмоқда. Бунинг устига айрим ғайри табиий ишлар ҳам мавжудки, шулардан мени айниқса таажжублантирганларини эслаб ўтмоқчиман.

Беш-олти йил муқаддам тошкентлик бир гуруҳ сайёҳлар Фарғона шаҳрида бўлганимизда шаҳарнинг марказий кўчаларидаги катта-катта чинорлар, дам олиш жойларидаги савлат тўкиб турган турли туман мева бермайдиган дарахтлар эътиборимни тортди. Қизиқсиниб сўраган саволимга шаҳарни айлантириб юрган ёшгина рус аёли бу дарахтларни чор Россиянинг водийга (Ўзбекистоннинг сара мевалари етиштириладиган ерларига) кириб келган дастлабки қўшини, яъни рус солдатлари экканлигини сўзлаб берди. Хаёлимдан лоп этиб жуда кўп марта эшитган «Ўрис дарахти» деган ибора ўтди. Афтидан маҳаллий халқ бу дарахтларни асл номларини ҳам, аҳамиятини ҳам билмай ҳаммасини бир ном билан «ўрис дарахти» деб атагани эҳтимолдан холи эмас. Халқимизда «бемаза қовуннинг уруғи кўп» деган ибора бор. «Ўрис дарахти» ҳам шаҳардаги ҳамма кўчалару, истироҳат боғларию ва яна қанчадан-қанча майдонларни эгаллаб олди.

Тошкент яқинидаги «Сўқоқ» дам олиш уйида кўрганларим эса тез-тез хаёлимдан ўтиб туради. Дам олиш уйининг яқинида атрофи панжаралар билан ўралган каттагина қўриқхона бор. Унинг темир дарвозасидан ичкари киргач яна ўша шаҳар кўчаларидаги таниш манзарага — асфальт йўл ва унинг икки четига қатор экилган «ўрис дарахт»ларга кўзингиз тушиб «во ажабо, булар қандай қўриқхона бўлдийкин? Бу ерда нимани ва кимдан қўриқлашади?» деб ўйлашингиз табиий. Қўриқхонанинг биз билан суҳбатлашган ишчиларининг айтишларича қўриқхонадаги асосий юмушлар билан бир қаторда ана шу дарахтларни тоғ шароитига мослаштириш борасида ҳам ишлар олиб борилар экан. Бу ишларнинг илмий ва амалий аҳамияти балки каттадир, лекин она табиатнинг ўзи фақат тоғлардагина ўсадиган писта, ёнғоқ, бодом ва қанчадан-қанча шифобахш, қимматбаҳо нозу-неъматлар, гиёҳлар яратиб қўйган ва ҳатто шу ерлик аҳолининг ўзи ҳам ана шу неъматларга катта эҳтиёж сезиб турган бир пайтда асосий куч ва эътиборни шунга қаратсак бўлмайдими?

Шаҳримиз кўчалари, хиёбонлари, истироҳат боғлари ва маҳаллаларни кезар эканмиз қанчадан-қанча жойлар ташландиқ ҳолда ётганлиги, айнан шу ерларда минглаб туп мевали дарахтлар экиш мумкинлигининг гувоҳи бўламиз. Айниқса мева етиштиришга яхшигина имкониятлари бўлган айрим маҳаллаларда шундай аҳволни кўриб ачинасан, киши.

Маҳаллаларда бир парча ерни ҳам мевали дарахтларга буркаб, яшнатиб қўйган кишилар жуда кўп. Ўзи экмайдиган, экканни кўролмайдиган, қўшнисининг ёш-ёш ниҳолларни ўстириб, қўйганини кўра била туриб қўйилари, молларини улар орасига ҳайдаб юборадиган, боласи шу ниҳолларни синдираётгани, экинларни пайхон қилаётганини кўрса-да индамайдиган ноинсофлар ҳам бор. Ҳа, ўзимизга кўп нарса боғлиқ. Ҳозирги нарх-наво ошиб бораётган, товар айрбошлаш ишларида бартер баҳонасида Ўзбекистондан қонуний ва ноқонуний йўллар билан мева, сабзавот ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотлари олиб чиқиб кетилаётган бир пайтда, афтидан, мева, сабзавот етиштиришга бевосита ва билвосита алоқадор бўлган барча даражадаги ташкилотлар ва раҳбарларнинг шахсий жавобгарлигини ошириш, лозим бўлса қаттиқ маъмурий чоралар кўриш зарурга ўхшайди.

Ўлкамизда мустақил республикамизнинг биринчи баҳори шабадалари эсмоқда. Авжи ниҳол экадиган, боғ яратадиган давр. Маҳаллаларни, шаҳримизни, республикамизни ободонлаштириш, уни гуллаб-яшнатиш, мевага кон бўлиши учун ҳисса қўшиш эса ҳар биримизнинг бурчимиздир. Келинг, ана шу қутлуғ кунларда яхши ният билан мевали дарахт экайлик, боғ яратайлик.

Тўлқин ЛУТФУЛЛАЕВ.

ОНА СОҒЛОМ, БОЛА САЛОМАТ БЎЛСИН

Сўнгги йилларда оналик, болаликни муҳофаза этиш тўғрисида бот-бот гапирилаётгани бежиз эмас. Уларнинг сиҳат-саломатлигини сақлаш, фидокор, заҳматкаш аёлларга шарт-шароитлар яратиш борасида шу пайтгача қанчалик ғамхўрлик кўрсатилмасин, ҳали етарли эмас. Айниқса қишлоқда истиқомат қилувчи оналарнинг аҳволини, турмуш тарзини яхшилашимиз керак. Эрта тонгдан бошлаб то кечгача аёл бажарадиган юмушларни бармоқ билан санаб тугатиб бўлмайди. Баҳор, ёз мавсумларида поёнсиз далаларга разм солиб, юрагим ачишиб кетади. Улар орасида ранглари синиққан, тинкамадорлари қуриганлари ҳам қанчадан-қанча. Албатта, камқон аёлларга имтиёзлар яратилганлиги, яъни уларни бепул даволаш, қўшимча озиқ-овқат билан таъминлаш борасида бир қатор тадбирлар амалга оширилганлиги яхши бўлди. Вилоятда фақат камқонларга эмас, кам таъминланган оилалардаги аёлларга ҳам шарт-шароитлар яратилаётир. Бу мақсадлар учун етарли миқдорда маблағлар ажратилган. Лекин бизни бошқа бир нарса ташвишлантиради. Президент ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамаси аёлларга бор имкониятларни яратиб беряптию, аммо дўконларда улар учун зарур маҳсулотларни топиб бўлмаяпти. Бу борада савдо, матлубот ташкилотлари бизга чинакам ёрдам кўрсатишлари керак, деб ўйлайман.

Энди соғлиқни сақлаш тизимидаги ҳолатга назар солиб кўрайлик. Бу борадаги силжишлар умуман чакки эмас. Вилоятда акушерлик—гинекологик хизмат кўламида 6 та мустақил туғуруқхона, 19 та туғуруқ бўлимлари мавжуд. Улар тиббий асбоблар, зарур жиҳозлар билан таъминланган. Бу соҳада ишлаётган 408 нафар шифокордан 29 нафари юқори, 79 нафари биринчи, 31 нафари иккинчи тоифали врачлардир. Албатта, бу рақамлар фаолиятимиз бўйича ижобий хулоса чиқаришга камлик қилади. Лекин мана шу имкониятларни кенгайтириш йўлида ҳаракат қилаётганимизни таъкидлаб ўтмоқчиман.

Ўтган йили республиканинг турли муассасаларида 67 нафар шифокор малакасини оширди. Бу йилдан бошлаб Бўка район соғлиқни сақлаш бўлими марказий шифохонасида Тошкент медицина-педиатрия илмгоҳининг олимлари оналик ва болаликни муҳофаза қилишнинг турли мавзулари бўйича лекциялар ўқимоқдалар. Шундай фойдали тадбирлар Оққўрғон, Тошкент, Ўрта Чирчиқ районларида ҳам амалга оширилмоқда. Шу йилнинг бошида Бўстонлиқ ноҳиясида 130 ўринли янги замонавий туғуруқхона фойдаланишга топширилди. Унда фарзанд туғилгандан бошлаб оналик ва болаликни соғлом сақлаш билан боғлиқ бўлган барча шарт-шароитлар яратилган. Туғуруқхонада 9 та зал бўлиб, кечаю кундуз қабул қилиш имконияти мавжуд. Шунингдек, бу жойда жарроҳлик, хавфдан холи этиш, ички касалликни жадал даволаш, болани парваришлаш бўлимлари, аёллар учун маслаҳатхона ҳам бор. Улар чет элдан келтирилган энг замонавий асбоблар билан жиҳозланган. Худди шундай туғруқхоналар вилоятнинг яна бир неча районларида қурилмоқда. Айни пайтда бу борада муаммоларимиз ҳам йўқ эмас. Бу, аввало, бир неча йилдан буён қатор йирик анжуманларда такрор-такрор айтилишига қарамай, ҳамон вилоят туғуруқхонасини қуришга эътиборнинг сустлигидир. Бундай муассаса бунёд этилса, аёлларда турли дардлар туфайли қолган асоратларни даволаш таъминланган бўлур эди.

Яна бошқа ташвишли муаммо қишлоқ аёлларининг ўз вақтида дўхтирларга мурожаат этмасликларидир. Ахир ҳомиладор аёлларимиз билан иш жойларига бориб бир неча бор суҳбатлар ўтказилганда ҳам уларнинг вақтини қизғаниб врачга кўринмасликларини қандай тушуниш керак? Экологиянинг бузилиши, ҳамон қишлоқ хўжалик ишларида баъзи кимёвий дориларни қўллашдан воз кечилмаганлигини ҳам ана шу мушкул масалалар қаторига киритиш мумкин.

Хулоса қилиб айтганда, аёллар сиҳат саломатлигини сақлаш, соғлом чақалоқларга эга бўлиш, гўдакларни маромида парваришлаш шифокорларнинг муқаддас бурчидир. Айни пайтда бу шарафли ишдан ҳеч ким четда турмаслиги керак. Айниқса, оналарнинг ўзлари саломатликлари ҳақида ўйлашлари, врачларга мурожаат қилишдан асло тортинмасликлари лозим.

М. БЕКНОЗОВА,
вилоят соғлиқни сақлаш бўлимининг мудири.

● *Булар сиздан миннатдор*

КАТТАЮ-КИЧИККА БАРОБАР

Оққўрғон ноҳиясидаги марказий шифохонанинг ички касалликларни даволаш бўлимида ўз касбига меҳр қўйган шифокорлар кўп. Ана шулардан бири — Саида опа Мирзакаримовадир. Унинг соғлиқни сақлаш соҳасида ишлаётганлигига кўп йиллар бўлди. Биз С. Мирзакаримова билан суҳбатлашганимизда у кўпроқ ўзи амалга ошираётган ишлар ҳақида эмас, касбдошлари тўғрисида тўлқинланиб гапирди.

— Мен ишлаётган бўлимда жонкуяр врачлар, ҳамширалар анчагина, — деди опа. — Улар билан ҳамжиҳатликда хизмат қилаётганлигимдан хурсандман. Тўлқин Алиев, Маҳбурат Мўминова каби дўхтирлар, Зайнабхон Ҳасанова, Офтоб Анорбоева, Гавҳар Тўраева, Матлуба Умарова, Мастура Мирзааҳмедова каби ҳамширалардан беморлар ҳамиша мамнун бўлаётирлар. Мен айниқса чаққон, ишбилармон ва касалларга меҳрибон ҳамшира Хуморхон Жаҳонова хизматини алоҳида таъкидламоқчиман. У ҳар қандай хизматга ҳозиру нозир.

Шифохонада бўлганимизда биз беморлардан Низомиддин ота Ортиқов, Кумуш опа Абдураҳмонова, Шавкат Ҳайитбоевлар билан мулоқотда бўлдик.

— Аҳиллиқда гап кўп, болам. Барака топгур дўхтирлар ҳамкорликда ишлаб беморлар дардига малҳам бўлишмоқда. Бу ерда дори-дармонлар ҳам етарли экан. Мен шифокорларга узоқ умр, оилаларига тинчлик-хотиржамлик тилайман, — дейди Низомиддин ота.

Бундай илиқ фикрларни эшитгач, опани яна кузатдик. У хонама-хона кириб беморлар аҳволини назорат қилмоқда. Қаерга қадам босмасин, ўша хонага нур тўлгандай бўлади, Саида опанинг қувноқ, янгроқ каломи кишилар қалбини чароғон этади. Ким билан учрашмасин ундан ширин сўзини аямайди. Ана Саида опа бормоқда, унинг мулойим товуши эшитилди: «Ассалому алайкум». Яъни, бу сизга сиҳат-саломатлик ёр бўлсин, дейилгани. Биз фидойилик билан эл саломатлиги йўлида хизмат қилаётган бу аёлга ҳам доимо соғ-омон бўлинг, деймиз.

А. УМРИЕВА.

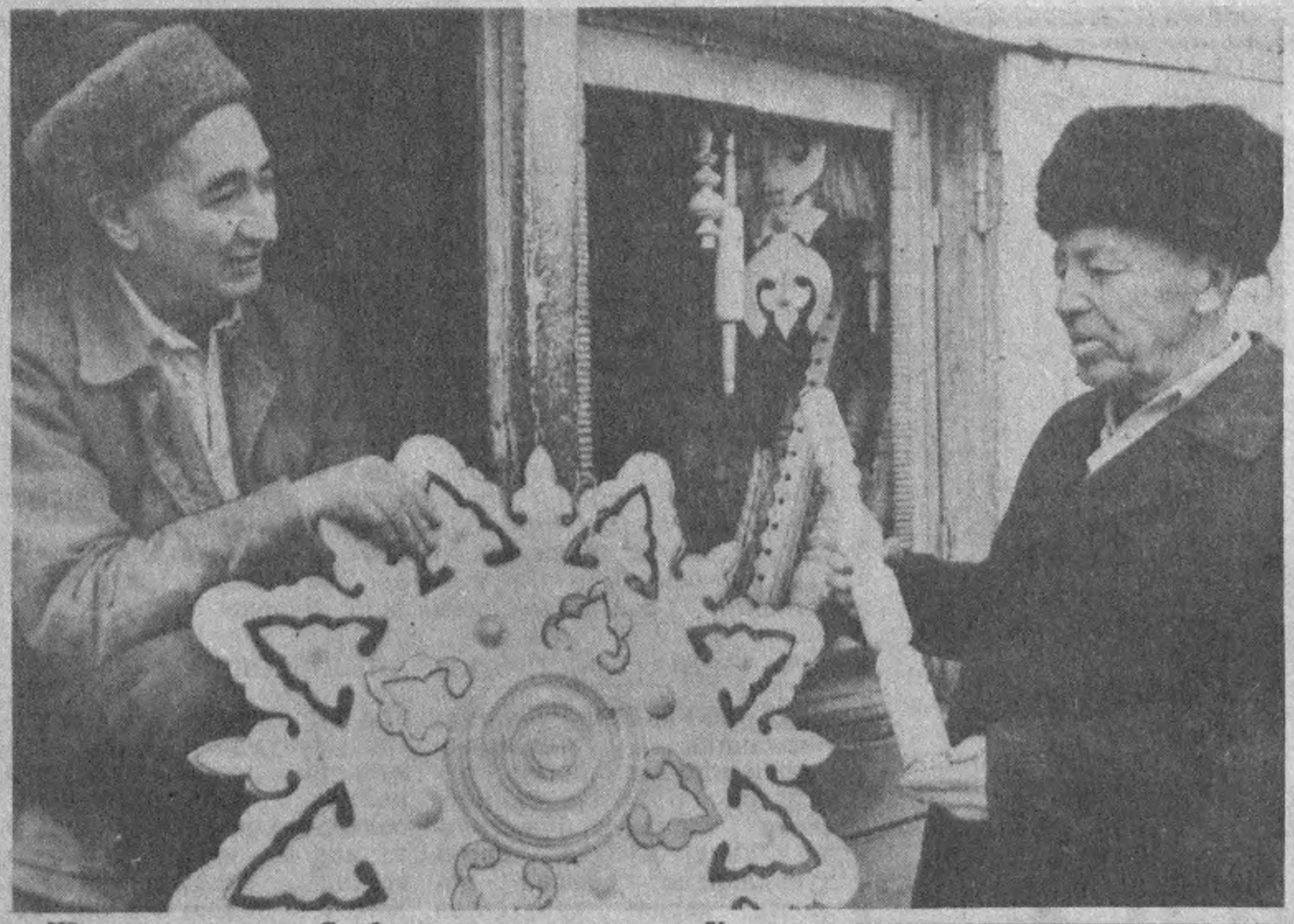

Шаҳримизнинг Сағбон кўчасида жойлашган бу кичиккина дўконча эллик йилдан буён дурадгорлик касбини шарафлаб келаётган Мирза ака Дўстмуҳаммедовга тегишли. Бу ҳунар устага аждодларидан мерос. Бувасн бошлаган касбни отаси, сўнгра ўзи давом эттирмоқда. Уч кишининг ана шу соҳадаги фаолиятига 150 йилдан ошди. Уста қирқ нафарга яқин шогирдлар ҳам тарбиялаган. СУРАТДА: М. Дўстмуҳаммедов (чапда) шогирдларидан бири — Абдумақсуд Исроилов билан.

Суратчи В. ТЎРАЕВ.

ҲАР ТЎҒРИДА

ДАРАХТ ЭКИНГ!

● ДУНЁ миқёсидаги илишнинг олдини олиш учун дарахт экинг! Афтидан бу жуда содда жаранглайди, бироқ бу ғоя турли гуруҳ америкаликлар — атроф-муҳит муҳофазаси мутахассисларидан тортиб то энергетика компанияларининг ҳам қўллаб-қувватлашига сабаб бўлаяпти.

Парник самарасини вужудга келтираётган асосий омил — углерод икки оксидининг бутун ҳажмини ютиш учун Австралия ҳудудига тенг майдондаги ўрмонни барпо этиш керак. Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш фондининг ҳисобларига қараганда, 10 миллион гектар майдонда ташкил этиладиган янги ўрмонлар шу ўн йилликда қуриладиган куч қурилмалари чиқарадиган барча углерод икки оксидини ютиши мумкин.

ХОНБАЛИҚНИ ҚАНДАЙ АЛДАШДИ

● ҒАРБИЙ Германия биологлари лаборатория шароитларида сунъий ёритиш йўли билан хонбалиқ етиштириб, кунлар ва тунлар алмашинишини табиатдагига қараганда тезлаштирдилар. Дастлаб бир кеча-кундуз фақат ўн саккиз соатни, кейинчалик ўн икки соатни ташкил этди. Шундай усул билан хонбалиққа увилдириқни бир йилда бир марта эмас, балки икки, ҳатто уч марта ташлашга мажбур қилишди. Бундай тажрибалар Геттинг дорилфунунининг чорвачилик ва уй ҳайвонлари ирсияти илмгоҳида ўтказилди. Олимлар ўн икки ойни уч ойга келтиришга яъни бир йилни тўрт йил қилишга уринганларида тажрибалар барбод бўлди! Хонбалиқ умуман жадвалдан чиқиб кетди ва увилдириқни пала-партиш ташлайверди.

● Ҳозирги замон турк адабиётидан

АЗИЗ НЕСИН (асл исми-шарифи Маҳмуд Нусрат) — машҳур турк ҳажвчиси. Олтмишга яқин китоби чоп этилган. Фельетон, ҳажвий ҳикоялардан ташқари 7 та роман, 8 та пьеса ва бошқа асарларнинг муаллифи.

Ёзувчини Туркияда «Замонамизнинг Хўжа Насриддини», дейишади. Адибнинг фикрича, бу унинг ижодий фаолиятига берилган энг юксак баҳодир.

Азиз Несиннинг номи жаҳоннинг энг машҳур ҳажвчилари қаторидан ўрин олган. Унинг асарларига ҳамма ерда қизиқиш катта. 1956 ва 1957 йилларда Италияда ўтказилган ҳажвчиларнинг нуфузли танловида у икки маротаба «Олтин пальма дарахтининг новдаси» мукофотига сазовор бўлган. Шунингдек «Крокодил» ва «Олтин кирпи» (болгар ойномаси)нинг мукофотлари билан ҳам тақдирланган.

◆ ҲАЖВИЯ

МЕҲМОН келиб, гап орасида сўради:

— Уйингизда шакар борми?

— Бўлиши керак. Кеча бир килоча олиб қўйган эдик.

Меҳмон жилмайди:

— Эсингиз жойидами? Тезда бир неча қоп олиб, яшириб қўйинг. Яқинда оқ қанд йўқ бўлармиш...

Бир неча кило ҳам эмас, бир неча қоп-а?!

Бир танишим келди-да:

— Сиз керосин олганмисиз? — деб сўради.

— Ҳа, уйда оз-моз бор.

— Оз-мозингиз нимаси! Тез кунларда керосинни топа олмайсиз. Ўн беш-йигирма бидон олиб қўйинг...

Ўн беш-йигирма литр ҳам эмас, ўн беш-йигирма бидон-а?!

Оғайним келиб қолди:

— Чойингиз борми? — деб сўради.

— Ҳа, яқинда бир қути олган эдик.

— Барака топгур, нима, ақлдан озганмисиз? Дарҳол қирқ-эллик қути олиб қўйинг. Кўрасиз, бир ҳафта ўтар-ўтмас чойни кундузи чироқ ёқиб ҳам топиб бўлмайди.

Бир дўстим маслаҳат берди:

— Биласизми, ловия... Э, югуринг! Беш-ўн қоп олиб қўйинг... Тез орада нархи ошармиш...

Беш-ўн кило ҳам эмас, беш-ўн қоп-а!

Қўшним остонага қадам қўйган заҳоти:

— Уйингизда совун борми? — деб сўради.

— Ҳа, бир неча дона...

— Оламда нималар бўлаётганидан хабарингиз йўқми? Одамлар баққолларнинг ҳамма совунларини олиб кетяптилар.

Яна бир қўшним:

— Ҳеч кимга айтманг, зайтун ёғининг нархи анчага ошармиш. Имкон борида бир неча бидон олиб қўйинг, — деб огоҳлантирди.

Агар дўст ва танишларимнинг гапларига қулоқ соладиган бўлсам, унда уйимиз озиқ-овқат омборхонасига айланиб, ўзимизга жой қолмай меҳмонхонага бориб ётишимизга тўғри келади.

«Панароққа яшириб қўй...» «Ва бир ёки икки кило эмас, қоплаб, яшиклаб, бидонлаб...»

Худога минг қатла шукрки, пулимиз йўқ, шунинг учун эскича: зайтун ёғини килолаб, совунни уч дона, чойни бир қути, шакарни бир кило ҳажмида сотиб оламиз. Лекин биров келиб:

— Сизникида қанд борми? — деб сўраса:

— Ўҳу, жудаям кўп, караватларнинг таглари оқ қанд билан тўлиб кетган...

— Керосин борми? — деб сўрасалар:

— Юз бочка, — деб овозини ўчирамиз.

— Чой-чи?

— Тиқилиб ётибди, беш юз қути олиб яшириб қўйганмиз, — деб жавоб бераман.

Лекин нархлар ошармиш деган гапни эшитгач, озиқ-овқатларнинг борини кўтарасига сотиб оладиган, бир неча машинани бу ерга ғизиллатиб келтирадиган, уч-тўртта дангиллама иморат қуриб битказадиган одамлар йўқ эмас, албатта.

Мен эса ҳеч нарсани ғамлаб қўя олмайман. Лекин нархларнинг ошишидан мен ҳам ўзимча фойдаланиб қоляпман. Эндиликда уйимдан то Эрнэкўй ва Қадикўй[1] ноҳияларига қатнайдиган автобусларда эрталабдан кечгача, то паркига кетгунига қадар сайр қилиб юрибман.

Буни пайқаб қолган чиптачи:

— Кечирасиз, биз саккизинчи марта йўлга чиқяпмиз сиз эса ҳали ҳам қимирламай ўтирибсиз. Қаерга бормоқчисиз ўзи? — деб сўради.

— То паркка жўнамагунингларча мен автобусдан тушмайман.

— Ахир, нега?

— Фақат ҳеч кимга оғиз оча кўрманг: тез кунларда йўл ҳақи ошармиш... Ҳозирча ошмасдан туриб автобусларда роса сайр қилиб олмоқчиман...

Азиз НЕСИН

Муҳсин ҒАНИЕВ таржимаси.

1. Эрнэкўй ва Қадикўй — Истанбул шаҳрининг ноҳиялари.

ВОЛИДАЛАР МАДҲИЯСИ

ПОЙТАХТИМИЗДАГИ Адҳам Раҳмат номли 122-мактабда Халқаро хотин қизлар байрамига бағишланган «Оналар мадҳияси тилларда достон» деб аталган адабий-мусиқий анжуман бўлиб ўтди.

Анжуманни мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти ўқитувчиси Қ. Ғуломова очди. Йиғилганларни Киров ноҳия халқ таълими ва Тошкент шаҳар ўқитувчилар малакасини ошириш илмгоҳи номидан услубиётчи М. Усмонова ва Н. Насриддиновалар қизғин қутладилар.

Шу мактаб ўқитувчиси Н. Иноятова раҳбарлигидаги «Юлдузча» болалар дастаси ижросидаги шўх ашула ва рақслар кўпчиликка манзур бўлди. Шунингдек, бу анжуманда ўқитувчи Қ. Ғуломова ташаббуси билан юқори синф қизлари иштирокида «Балли, қизлар» мусобақаси бўлиб ўтди. Бу беллашувда қизлар адабий бошқотирма саволларига жавоб бердилар, меҳмон кутиш одатларимизни намойиш этдилар, ҳозирги куннинг муаммоларини саҳнада кўрсатиб бердилар. Мусобақа якунига кўра, 11-«А» синф ўқувчиси М. Толипова биринчи, 10-«А» синф ўқувчиси М. Тошқориева иккинчи, 9-«А» синф ўқувчиси Н. Абдуллаева эса учинчи ўринни эгалладилар ва эсдалик совғалари билан тақдирландилар.

Маҳмуда ЗОИРХОН қизи, Киров ноҳиясидаги 274-мактабнинг ўзбек тили ва адабиёти муаллимаси.

«СТРОЙИНТЕХ» КИЧИК ДАВЛАТ КОРХОНАСИ

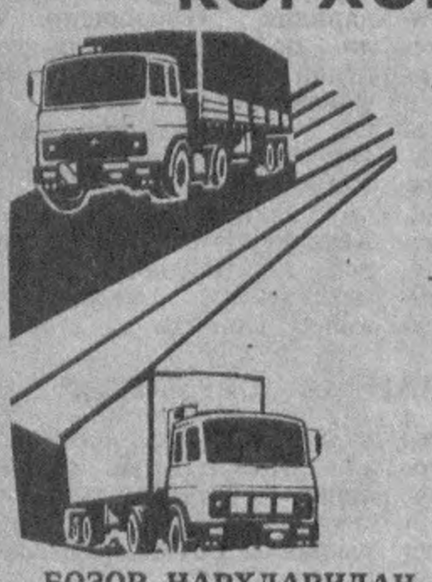

ДАВЛАТ ВА КИЧИК КОРХОНАЛАРГА, КОНЦЕРНЛАРГА, АССОЦИАЦИЯ ВА БОШҚА ТАШКИЛОТЛАРГА, ШУНИНГДЕК ХУСУСИЙ ШАХСЛАРГА

БОЗОР НАРХЛАРИДАН АРЗОН БАҲОЛАРДА ТРАНСПОРТ ХИЗМАТЛАРИНИ КЎРСАТАДИ.

Боғланиш телефони: 44-02-81.

ДИҚҚАТ!

Қибрай ноҳиясидаги Оржоникидзе номли давлат хўжалиги

ТУГАТИЛДИ

Даъволар шу йил 2 апрелга қадар қуйидаги манзилда қабул қилинади: Қибрай қўрғони, Алишер Навоий кўчаси, Оржоникидзе номли давлат хўжалиги идораси.

«ЧАМАН» ОЧИЛМОҚДА

ҲАМЗА номли Ўзбек Давлат академик драма театрида республика ўқувчилар уйининг «Чаман» ёш раққосалар фольклор-этнографик дастаси машҳур раққоса ва балетмейстер Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 80 йиллиги ҳамда яқинлашиб келаётган «Наврўз» байрами олдидан ўзининг ҳисобот концертини ўтказди.

Кундан-кун бўй чўзаётган «Чаман» дастаси Ўрта Осиё ва Қозоғистон ёш раққосалар дасталарининг бир қанча фестивалларида иштирок этиб, совринли ўринларни эгаллаган. Шу куни ёшлар ўзбек, тожик, афғон ва шарқ халқларининг миллий рақс турларини ижро этишди. Айниқса, ёш рақкосалардан Матлубахон Исаева, Феруза Одилова, Анора Кадабоева, доирачи Дониёр Жабборовлар ҳамда ёш истеъдодли санъаткор Абдумалик Жўраев ижро этган рақс ва қўшиқлар концерт қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди.

Ҳисобот концертда Ўзбекистон маданият вазири ўринбосари Н. Иброҳимова, вазирлик маданий-оқартув ишлар бўйича бошлиғи Р. Хўжаевлар иштирок этишди.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ, Ўзбекистон маданият жамғармаси ахборот маркази мухбири.

Юқори Чирчиқ районидаги мусиқа мактабида болаларга гўзаллик билимини сингдиришга эътибор тобора кучайиб бормоқда. Бу ерда ёш авлодга истеъдодли ўқитувчи Юрий Александрович Базашвили кўп йиллардан бери дарс бериб келаётир. У болаларда мусиқага чин ихлос уйғотган жонкуяр муаллим ҳисобланади. СУРАТДА: Ю. Базашвили ўз ўқувчиси билан машғулот пайтида.

Суратчи М. МАҲМУТОВ.

● Шахсий фикр

МАРМАРЛАРДА НОМЛАР ҚОЛМАСИН

Ҳарбий бошлиқларимиз навбатдаги чақирув қоғозлари билан йигитларни яна аскарликка олаяптилар, Аскарлик ҳар бир йигитнинг бурчи. Буни ҳамма яхши билади. Ўсмирлар ҳарбий ёшга етмасданоқ ўзларини аскарликка шайлашади. Иштиёқ билан бўш вақтида тараддудланишади. Кеча Раҳимжонни кўрдим. Унинг ёлғиз ўғли ҳозирданоқ аскарликка бораман, деб ҳархаша қилаётганмиш. Не бахтки, ҳарбий аскарликка олиш ишлари ҳам тартибга солинди: жумҳуриятда ҳарбий вазирлик, миллий гвардия ташкил этилди. Қурилишларда хизмат қиладиганлар фақат Ўзбекистонда, нари борса Ўрта Осиё жумҳуриятлари ҳудудида хизмат қилишадиган бўлишди.

Акаси аскарликда қурбон бўлганлар, шунингдек оиланинг энг сўнгги ўғил фарзанди, чўпонларнинг болалари аскарликдан озод этилди. Аммо баъзи ношукурлар ҳали ҳам илғамасдан, нимагадир Президентга ўнгу-сўлдан бўралаб тош отаяпти. Уларга гўё ҳамма нарса дарров бўла қолса.

Тўғри, одамлар афғон воқеасидан кейин юрак олдириб қўйишди. Мақсадсиз афғон уруши суқсурдай йигитларимизни қирчинида синдирди. Қуюндан Султон Алдиёров, айритомлик Насибали Жуманов, хонободлик Акромжон, овжазлик Зиёвуддин, оҳангаронлик Рустамжон, унгутлик Абдунаби... Уларнинг номлари мармар тошларда қолди. Улар элимизга шамолдай келиб селдай кетган пок ниятли, қисқагина умр кўрган йигитчалар эдилар.

Ёлғиз Оҳангароннинг ўзидан афғон уруши пайтида оналар ўнга яқин темир тобутлар олдилар. Во дариғ, бу қандай хўрликки, қиличдек болангни бағрингдан ситиб, юлиб-юлқаб олиб кетсалару зум ўтмай бағрингни оловда ёндириб темир тобутда ташлаб кетсалар, бунга чидаб бўладими? Ўша пайтларда ота-оналар болаларнинг тақдири тўғрисида қайғуриб раҳбарларга нола қилишган. Минг афсуски, халқ дарди, оналар фарёди, оталар бўзлаши бош қўмондон учун бир чақачилик қимматга эга бўлмади. Бу эътиборсизлик алп йигитларимизни беҳуда ер тишлатди. Нега биз қушлар, турли ёввойи ҳайвонлар атрофини қўрғон қилиб ўраб-асраймизу алп келбатли йигитларимизни, элу юртни суяйдиган болаларимизни шу пайтларда асраб қололмадик.

Тўғри, бунга интилдик. Аммо армонларимиз ҳавода муаллақ қолиб кетди. Юртнинг нолаю фиғонлари жар майсасига отилган тошдек бесадо кетди. Зеро, бутун бир авлодни худди етим қўзичоқдай мўмин-қобил муте қилиб «тарбияланиши»да бағритош саркардалар ҳокимлик қилган армиянинг ҳам «хизмати» бекиёс эди. Инкор қилиб бўлмайди. Улар ҳам гоҳи-гоҳида одамларнинг кўзига баъзи қонунларни чиқариб туришди. Агар юракларимиз бўм-бўш бўлса, уни ҳар қандай қонунлар билан ҳам, сиёсийислоҳотлар билан ҳам тўлдириб бўлмаслигини улар билишмасди назаримда. Фақат жумҳурият Президентининг ҳарбий ишни тартибга солувчи фармонлари буларнинг ҳаммасига чек қўйди.

Кеча яна ҳарбий комиссариатга бордим. Ҳарбий хизматга жўнаётган йигитларнинг аксарияти аскарликка ҳавас ва ўзгача бир иштиёқ билан отланишган. Улар бола бир ота-онадан туғилса ҳам, бутун жамиятнинг фарзанди бўлиб ўсишини юракдан ҳис қилишади. Уларни зимдан кузатарканман, хаёлимга қаёқдандир нохуш фикр келди-ю, ўзим чўчиб кетдим. Илоё уруш бўлмасин. Йигитларимиз соғ-омон яна ўз гўшаларига қайтиб келсин. Зеро, энди улар 18 ой хизматда бўладилар холос. Не бўлса ҳам уруш бўлмасин. Шунча кўрганларимиз етар. Ортиқ мармарларга номлар ёзилмасин...

Мўмин ҚАЮМ, Оҳангарон ноҳияси.

ШАҲИДЛАРГА ҲУРМАТ ШУМИ?

Бундан икки-уч йил аввал Бўкада бўлганимда ҳар сафар ноҳия марказидаги баланд тепаликка чиқиб, Хотира боғини мириқиб айланар эдим. Меҳнат аҳлининг қалб амри билан бунёд этилган бу оромгоҳ кўркам ва серфайзлилиги билан эътиборни тортарди. Ҳаммадан ҳам тепалик устида Улуғ Ватан урушида ҳалок бўлган бўкалик жангчилар сиймосини абадийлаштириш мақсадида ўрнатилган ёдгорлик атрофи ораcталиги, гавжумлиги билан ҳар кимнинг ҳавасини келтирарди. Хотира боғи деб ном олган бу жой эндиликда ҳаробага айланганини кўриб, кўзларимга ишонмадим. «Ҳалоскор жангчи» ёдгорлиги пойдевори ва зиналари таъмирлашга муҳтож. Мармар тошга ўйиб ёзилган номлар ўчиб кетган. Исмлар тагига битилган илиқ сўзларнинг ҳарфлари тушиб мазмун йўқолган. Жангчилар жасорати акс этган лавҳа эса офтоб нурида сарғайиб, занглаб кетган. Яна бир ачинарли ҳол: айрим ўз ҳурматини билмаганларнинг «Ҳалоскор жангчи» ёдгорлигига ножўя сўзлар ёзиб қўйганлигидир.

Булар ҳам етмагандек район газ тармоқлари идораси ходимлари ёдгорлик олдида ёниб турган мангу оловни ўчириб қўйишибди, беш қиррали юлдуз эса юлқиб ташланган.

Хотира боғини энди боғ дейиш ҳам қийин. Электр чироқлари яроқсиз ҳолга келган. Бир вақтлари бу тепаликка қувурлар орқали сув чиқарилиб, экилган анвойи гуллар, хиёбонлар бир аҳволда. Қувурлар тешилиб, занглаб, ёрилиб ётибди. Гулзорлар атрофини эса ёввойи ўтлар қоплаган. Ҳаммаёқда темир-терсак, қоғоз қолдиқлади. Боғни моллар топтаб юрибди. Маиший хизмат уйи, фахрийлар дўкони атрофидаги ахлатлар уюми ҳам дилни хира қилади.

Тепаликда зиёратчилар учун бундан уч-тўрт йил аввал чойхона қурилиши бошланган эди. Афсус, ҳалигача унинг томи ёпилмабди. Ғиштлар эса деворда ивиб, нураб ётибди.

Хотира боғининг бу манзараси бўкалик маданият ходимларини ташвишга солмаётгани, раҳбарларни ўйлантирмаётгани ачинарли бир ҳолдир. Бизнингча, Улуғ Ватан урушида озодлигимиз деб бош қўйганларнинг хотирасига бўлган бундай муносабатни улар руҳига ҳурмат деб бўлмайди.

А. ОРИПОВ, «Тошкент ҳақиқати» жамоатчи мухбири.

АТАМАЛАРДАН ҚЎЛЛАНМАЛАР

Барча фанларда бўлгани каби жуғрофия билими ҳам ўзига хос бир дунё. Унинг турли соҳалари ва йўналишларини ўрганиш ва тарғиб қилиш жараёнларида хилма хил сўзлар ва ибoралардан кенг фойдаланилади.

Эндиликда бу атамаларни соф ўзбек тилида талқин этиш давр тақозосидир. Шу сабабли ҳам Ўзбекистон жуғрофия жамияти бу борада самарали изланишлар олиб боришга яқиндан бош қўшди. Давлат тили ҳақидаги Қонун Ўзбекистонда жуғрофия атамашунослиги тараққиёти учун янги шароит ва имкониятлар яратиб берганлиги инобатга олиниб, жуғрофик атамалар Кенгаши тузилди. У шу фаннинг билағон олимлари, хариташунослик ва тилшунос тадқиқотчилар намоёндаларини ўз атрофига бирлаштирди.

Янги Кенгаш жуғрофик атама ва номлардаги хилма-хилликни бартараф қилиш, уларни бир маромга солиш билан ҳам бевосита шуғулланади. Яқин вақт ичида Давлат тили Қонуни асосида қатор босма нашрлар тайёрланади. Шу ўринда «Жуғрофий атамалар», «Жуғрофия таълими услубига оид атамалар», «Жуғрофий номлар» каби қўлланмаларни кўрсатиб ўтиш жоиздир.

А. АКБАРОВ.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

● ЭЪЛОН ● ● ЭЪЛОН ●

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ МАТЛУБОТ ЖАМИЯТЛАРИ УЮШМАСИ

Лойиҳа-ишлаб чиқариш қурилиш бирлашмаси (Тошкент вилоят матлубот жамиятлари уюшмасининг Лойиҳа-ишлаб чиқариш қурилиш бирлашмаси)нинг

1992 ЙИЛ МАРТДАН БОШЛАБ ТУГАТИЛГАНЛИГИНИ

МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

Даъволар тугатиш комиссияси томонидан эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида қабул қилинади.

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУСИҚАЛИ ТЕАТРИДА — 6/III да **Катта концерт**, 7/III да **Менинг оппоқ кабутарларим**, 8/III да **Юсуф ва Зулайҳо**, 9/III да **Анқовлар чайқови**.

Янгийўл ноҳиясидаги У. Юсупов номли боғдорчилик ва узумчилик комбинати тугатилиб.

У. Юсупов номли «Халқобод» ижарачилар ва тадбиркорлар УЮШМАСИ ТУЗИЛДИ

Даъволар 1 апрелгача қуйидаги манзилда қабул қилинади: Янгийўл райони, Халқобод қишлоғи.

Тошкент ҳақиқати

МУАССИСЛАР: ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ВИЛОЯТ КЕНГАШИ ВА «ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» ЖУРНАЛИСТЛАР ЖАМОАСИ.

БИЗНИНГ МАНЗИЛГОҲ: 700000 ТОШКЕНТ, ГСП ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 325748, 337916; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; бўлимлар: шўролар ҳаёти — 325778, 337010; қишлоқ хўжалиги — 325647; саноат, қурилиш ва транспорт — 325749, 337010; ижтимоий масалалар — 325645; маданият — 325767; адабиёт ва санъат; миллий қадриятлар — 325553; ёшлар ҳаёти, ахборот ва спорт — 325556, 339915; хатлар ва оммавий ишлар — 325354, 334048; тижорат бўлими — 325733; жамоатчи кенгаш қабулхонаси — 325354, 334048; эълонлар — 325666.

Ўзбекистон Республикаси «Шарқ» нашриёт-матбаачилик концерни. 700000, Тошкент, ГСП, Ленинград кўчаси, 32. Рўзнома офсет усулида А—3 форматида босилади.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Нашр кўрсаткичи: Г-18. Индекс: 64672. Босишга топшириш вақти — 20.30. Босишга топширилди — 19.00. 30579 нусха босилди.